3. Vývoj zemědělství a lesnictví v Libereckém kraji

3.1 Zemědělství

Přírodní podmínky Libereckého kraje

Zemědělství je odvětví, které je primárně závislé na takových faktorech, jako je geografická poloha, klima a kvalita půdy. Z hlediska klimatu se Liberecký kraj nachází v mírném pásmu, v mírně teplé oblasti. Severovýchodní část kraje (Jizerské hory, Krkonoše a podhůří) spadá do lehce chladné oblasti, západní a jihozápadní část (převážná část Českolipska a jih okresů Liberec a Semily) má podmínky mírně teplé oblasti. Celý Liberecký kraj je převážně hornatý a jeho výšková členitost odpovídá charakteristikám pahorkatiny. Členitý reliéf se pak vyznačuje výrazným rozsahem poloh v různých nadmořských výškách.

Ve struktuře půd mají podstatné zastoupení hnědozemě, které se vyznačují vysokou produkční schopností a rozprostírají se převážně na méně svažitých územích (liberecká kotlina, Frýdlantsko, Českolipsko v okolí Dubé a území v okolí Jablonného v Podještědí). Mělké a středně hluboké kyselé hnědozemě jsou typické pro podhorská území kraje. Především mělké půdy vykazují nejnižší produkční potenciál, což je vhodné zejména pro trvalé travní porosty. Vyšší polohy tvoří podzolovaná hnědozem, která následně přechází do půd výrazně podzolovaných. V menší míře jsou pak ve struktuře půd zastoupeny půdy štěrkovité, písčité, hlinitopísčité a některé další typy půd.

Dalším, neméně významným faktorem, který ovlivňuje zemědělskou činnost, je existence chráněných krajinných oblastí. Specifika těchto území sebou nesou určitá omezení při provozování zemědělské výroby. Z celkové rozlohy Libereckého kraje k 31. 12. 2007 na území chráněných krajinných oblastí připadlo 26,8 %, což je druhý nejvyšší podíl mezi kraji (vyšší podíl vykazuje pouze Zlínský kraj, a to 29,6 %).

Podíl výměry méně příznivých oblastí na celkové výměře k 21. 3. 2003

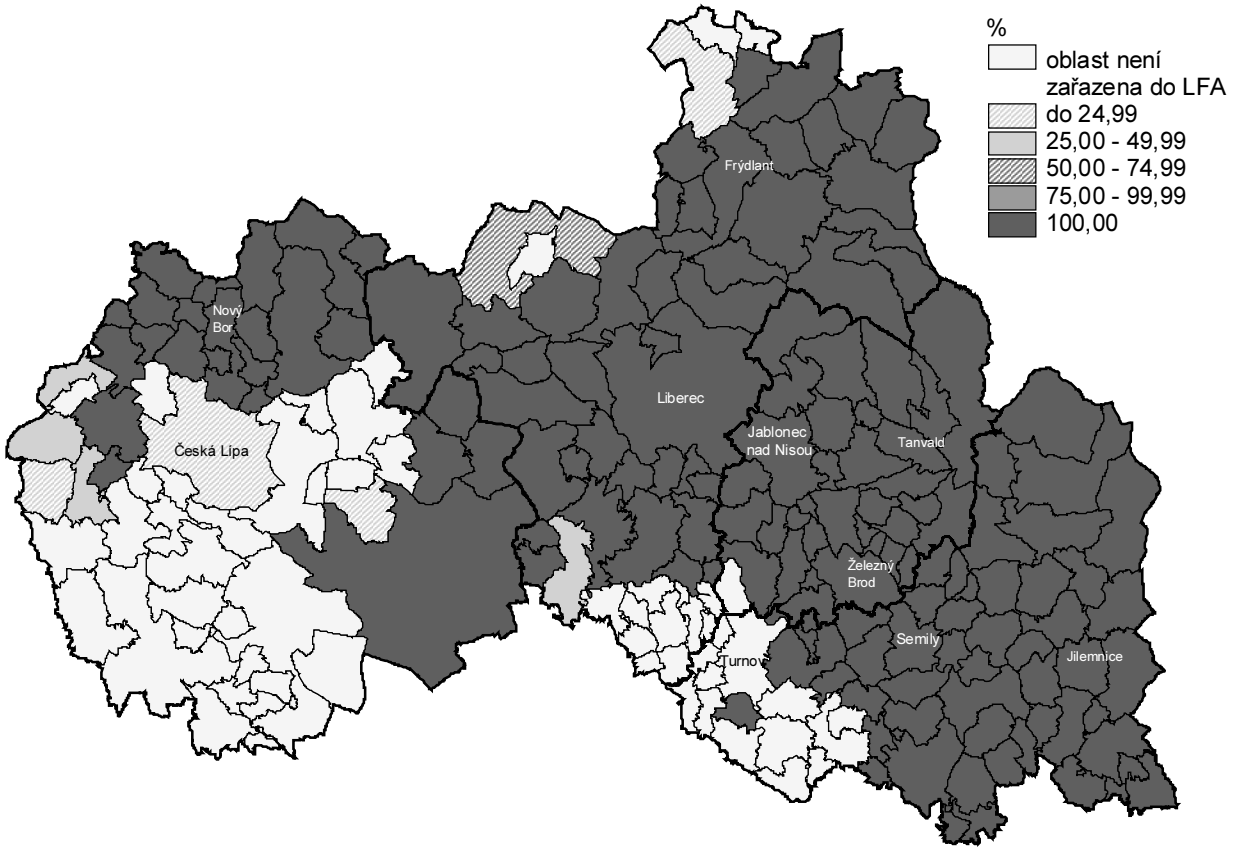

Vzhledem k výše zmiňovaným přírodním podmínkám a rázu krajiny nelze Liberecký kraj zařadit mezi kraje určené pro intenzivní zemědělskou výrobu. Podle kriterií Evropské unie, tzv. LFA (Less Favoured Areas), je více než 70 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu kraje ohodnoceno jako území s méně příznivými podmínkami. V rámci celé České republiky je do LFA zařazeno 56,6 % území.

Význam zemědělství v Libereckém kraji

Zemědělství jako ekonomické odvětví nemá v převážně průmyslově orientovaném Libereckém kraji stěžejní postavení a je tak pouze doplňkovým odvětvím místního hospodářství. Primární sektor se v roce 2007 na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílel „pouze“ 1,4 %, což je ve srovnání s ostatními kraji jeden z nejnižších podílů. Celostátní průměr pak dosáhl 2,4 %.

S ohledem na zmíněné skutečnosti není překvapivé, že i zaměstnanost v rámci primárního sektoru (zahrnujícího zemědělství) je velmi nízká a v roce 2008 podle výsledků výběrového šetření pracovních sil činila 2,6 % (tj. o 0,7 procentních bodů pod celorepublikovým průměrem). Od roku 2000 se pak podíl zaměstnaných v primárním sektoru snížil o 0,4 procentní body. Podrobnější informace o pracovnících ve vybraném segmentu zemědělských subjektů poskytuje strukturální šetření v zemědělství, jehož výsledky jsou součástí této kapitoly.

Strukturální šetření v zemědělství (plošné zjišťování Agrocensus 2000 a výběrová zjišťování FSS 2003, 2005 a 2007) proběhla ve všech členských státech EU. Do zjišťování se zahrnují zemědělské podniky, jejichž zemědělsky využitá půda činí nejméně jeden hektar. V případě, že této hodnoty nedosahují, zařadí se zpravodajské jednotky do šetření pouze za předpokladu, že produkují určitou část na prodej nebo splňují některou fyzickou prahovou hodnotu. Počínaje rokem 2000 byly stanoveny prahové hodnoty[1)] pro zařazení zemědělských podniků mezi zpravodajské jednotky.

Zjišťování se týkají jak právnických, tak fyzických osob. Všechny podniky právnických osob a podniky fyzických osob mající SGM[2)] ≥ 600 tisíc Kč podléhají plošnému zjišťování. Ostatní zpravodajské jednotky z řad fyzických osob jsou do výběru zařazeny na základě stratifikovaného oblastního výběru[3)]. Získané údaje jsou dopočteny na základní soubor (zemědělství ČR) podle sídla podniku. Poskytují tak základní informace o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských podniků, jejich vybavenosti, způsobu hospodaření (konvenční, ekologické), výrobní orientaci a v neposlední řadě také o nezemědělských činnostech.

Tab. 3.1.1 Hospodařící subjekty a obhospodařovaná půda podle krajů v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Subjekty (podniky)				Obhospodařovaná zemědělská půda		z toho orná půda	
	celkem	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	z celku vlastnictví (%)		celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)	celkem (ha)	podíl kraje na úhrnu ČR (%)
			fyzické osoby	právnické osoby				
Česká republika	**39 396**	**100,0**	**92,5**	**7,5**	**3 518 073**	**100,0**	**2 567 311**	**100,0**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	308	0,8	82,5	17,5	30 281	0,9	18 261	0,7
Středočeský	4 455	11,3	91,1	8,9	547 398	15,6	480 914	18,7
Jihočeský	4 025	10,2	90,9	9,1	422 650	12,0	261 094	10,2
Plzeňský	2 214	5,6	91,4	8,6	313 195	8,9	206 952	8,1
Karlovarský	507	1,3	85,4	14,6	99 544	2,8	40 610	1,6
Ústecký	1 837	4,7	91,1	8,9	209 576	6,0	150 267	5,9
Liberecký	**1 472**	**3,7**	**92,9**	**7,1**	**91 129**	**2,6**	**37 750**	**1,5**
Královéhradecký	2 434	6,2	91,8	8,2	234 714	6,7	170 210	6,6
Pardubický	2 315	5,9	92,2	7,8	228 925	6,5	177 388	6,9
Vysočina	3 863	9,8	92,4	7,6	373 301	10,6	291 716	11,4
Jihomoravský	8 165	20,7	94,9	5,1	362 937	10,3	325 243	12,7
Olomoucký	1 885	4,8	90,1	9,9	241 154	6,9	180 271	7,0
Zlínský	3 024	7,7	95,1	4,9	149 889	4,3	96 279	3,8
Moravskoslezský	2 892	7,3	94,3	5,7	213 379	6,1	130 355	5,1

[1)] výměra od 1 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo pronajaté, nebo plocha od 1 500 m^2 intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny), nebo 1 000 m^2 vinic, nebo 300 m^2 skleníků a pařenišť, nebo chov alespoň 1 kusu skotu, nebo 2 kusy prasat, nebo 4 kusy ovcí a koz, nebo 50 kusů drůbeže, nebo 100 kusů králíků, nebo kožešinových zvířat.

[2)] SGM (Standard Gross Margin, Standardní příspěvek na úhradu) vyjadřuje ekonomický přínos jednotky produkce rostlinné a živočišné výroby. Je stanoven na 1 ha každé plodiny rostlinné výroby a jeden kus jednotlivých kategorií zvířat. Jeho hodnota odpovídá standardní hodnotě produkce z 1 ha dané plodiny, nebo 1 kusu dané kategorie zvířat po odpočtu specifických (variabilních) nákladů na produkci této výroby. Standardní příspěvky na úhradu jsou stanoveny v jednotlivých zemích EU pro všechny plodiny a kategorie zvířat podle reálných podmínek dané země a jsou pravidelně aktualizovány. Standardní příspěvky ČR zpracovává Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky (VÚZE), od 1. 7. 2008 Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI).

[3)] Podrobnější informace o tvorbě výběrových souborů a metodice dopočtu jsou součástí publikace ČSÚ 2126-08 Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007, str. 10 – 11.

Z výsledků Strukturálního šetření v zemědělství 2007 vyplývá, že v Libereckém kraji sídlilo 3,7 % všech zemědělských společností evidovaných v rámci České republiky, v převážné většině se jednalo o podniky fyzických osob. Nejvíce se zemědělské činnosti, z pohledu počtu subjektů, dařilo na území okresu Semily, nejméně na jablonecku.

Uvedené zemědělské podniky v Libereckém kraji obhospodařovaly celkem 91 129 ha zemědělské půdy (tedy 2,6 % zemědělské půdy v České republice), z toho 41,4 % tvořila půda orná. Na tomto místě je nezbytné zmínit, že podniky sídlící v kraji mohou hospodařit i na půdě ležící mimo kraj a naproti tomu v kraji mohou mít půdu i podniky sídlící mimo kraj[4)]. V další části této kapitoly je pod pojmem podíl (průměr) Libereckého kraje míněn podíl (průměr) podniků pouze se sídlem v Libereckém kraji.

Od roku 2000 se výměra obhospodařované zemědělské půdy v kraji snížila o 1 677 ha, přitom výměra orné půdy dokonce o 8 051 ha. Celostátně se v období 2001 – 2007 výměra zemědělské půdy snížila o 3,4 % a výměra orné půdy o 6,9 %. Pokles u zemědělské půdy v Libereckém kraji byl v porovnání s republikovým průměrem pomalejší o 1,6 procentních bodů, naopak v případě orné půdy rychlejší o 10,7 procentních bodů. Stupeň zornění v Libereckém kraji poklesl z 49,4 % v roce 2000 na 41,4 % v roce 2007.

Většina zemědělských podniků fyzických osob se v roce 2007 zabývala převážně živočišnou výrobou (47,9 %), naopak činnost podniků v majetku právnických osob byla zaměřena především na kombinaci rostlinné a živočišné výroby (44,8 %). Především rostlinnou výrobou se zabývali zemědělští výrobci z Jihomoravského, Ústeckého a Středočeského kraje a Hlavního města Praha.

Tab. 3.1.2 Převažující zaměření hospodařících subjektů v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob				
	celkem	v tom zaměření (%)				celkem	v tom zaměření (%)			
		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombino-vaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.		převažující rostlinná výroba	převažující živočišná výroba	rostlinná kombino-vaná se živočišnou	rybolov, chov ryb apod.
Česká republika	**35 454**	**41,5**	**29,7**	**28,0**	**0,1**	**2 940**	**32,4**	**23,2**	**43,6**	**0,5**
v tom kraje:										
Hl. město Praha	254	62,2	29,9	6,7	-	54	46,3	29,6	24,1	-
Středočeský	4 055	45,8	23,2	30,5	0,1	398	41,2	17,6	40,5	-
Jihočeský	3 659	24,1	43,2	31,6	0,3	366	16,9	35,5	46,2	1,1
Plzeňský	2 023	26,2	37,7	34,9	0,2	191	18,3	19,9	61,3	0,5
Karlovarský	433	15,5	54,7	27,7	0,2	74	32,4	36,5	31,1	-
Ústecký	1 674	56,9	29,0	12,9	0,2	163	53,4	23,9	22,7	-
Liberecký	**1 367**	**27,1**	**47,9**	**24,1**	**0,1**	**105**	**20,0**	**35,2**	**44,8**	**-**
Královéhradecký	2 235	36,0	38,6	24,8	0,1	199	25,1	29,1	44,2	1,0
Pardubický	2 134	22,8	54,2	22,4	-	181	26,5	26,5	47,0	-
Vysočina	3 568	24,6	22,0	52,2	0,0	294	17,0	16,0	66,0	1,0
Jihomoravský	6 750	76,8	6,9	16,1	-	415	57,3	12,3	29,4	0,2
Olomoucký	1 699	38,6	29,5	31,5	0,1	186	31,2	17,7	51,1	-
Zlínský	2 875	33,9	43,3	21,8	0,0	149	28,2	33,6	38,3	-
Moravskoslezský	2 727	33,6	29,2	36,8	0,1	165	29,7	23,0	44,2	1,8

V České republice obhospodařují největší část zemědělské půdy podniky právnických osob (70,6 %), a to především akciové společnosti. Podobně je tomu i v Libereckém kraji, nejvyšší podíl zemědělské půdy zde v rámci podniků právnických osob obhospodařovaly společnosti s ručením omezeným (47,6 % půdy obdělávané právnickými osobami). Podniky fyzických osob svou činnost vykonávaly na 33,4 % zemědělské půdy.

Z hlediska okresů Libereckého kraje obhospodařovaly největší část zemědělské půdy subjekty v okrese Liberec (34,4 % zemědělské půdy v kraji) a Semily (31,2 %). Naopak nejvyšší podíl orné půdy obdělávali zemědělští výrobci v okrese Česká Lípa (36,9 % orné půdy v kraji) a Semily (33,2 %).

Průměrná velikost zemědělských podniků fyzických osob v Libereckém kraji v roce 2007 dosáhla 22,3 ha zemědělské půdy a podniků právnických osob 578,1 ha. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem je však velikost podniků fyzických osob (průměr ČR činil 28,4 ha) i podniků právnických osob (průměr ČR činil

[4)] podrobné metodické vysvětlivky jsou součástí publikace ČSÚ 2129-08 **Strukturální výsledky za zemědělství v roce 2007 podle územního členění**, str. 1 – 12

844,4 ha) podprůměrná. Z hlediska okresů Libereckého kraje se nadprůměrně velké podniky fyzických osob nacházejí na území okresu Česká Lípa (35,5 ha), největší podniky právnických osob sídlí v okrese Semily (659,6 ha).

Průměrná velikost zemědělských podniků podle právní formy v krajích ČR v roce 2007

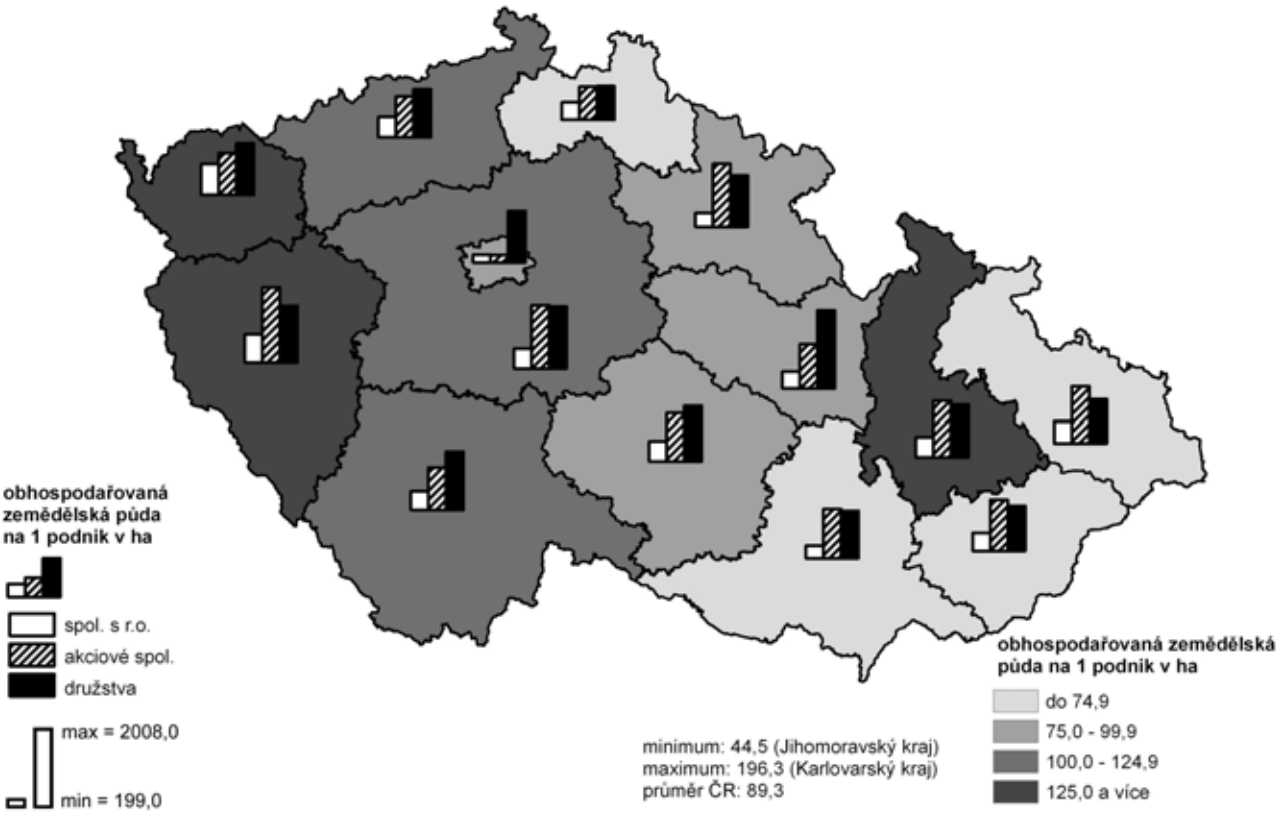

V Libereckém kraji byl v roce 2007 zjištěn nadprůměrný podíl zemědělské půdy, kterou si podniky najaly od jiných vlastníků. Z celkové výměry zemědělské půdy, na které v kraji hospodaří fyzické osoby, bylo 59,0 % najato od jiných vlastníků (průměr ČR 59,2 %), u právnických osob byl krajský průměr dokonce 93,6 % (průměr ČR 93,4 %). V úhrnu za všechny šetřené zemědělské subjekty v kraji podíl najaté obhospodařované zemědělské půdy představoval 82,0 %, podíl najaté orné půdy pak dosáhl 85,3 %. Nejrozšířenější hospodaření na najaté zemědělské (86,2 %) i orné půdě (92,0 %) vykázaly zemědělské subjekty v okrese Semily.

Tab. 3.1.3 Obhospodařovaná půda fyzickými a právnickými osobami v okresech Libereckého kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná zemědělská půda (ha)							Obhospodařovaná orná půda (ha)		
	celkem	v tom podle druhu vlastnictví				z celku podle vlastnictví půdy (%)		celkem	z toho podle vlastnictví půdy (%)	
		podniky fyzických osob		podniky právnických osob						
		celkem	na 1 podnik	celkem	na 1 podnik	vlastní	najatá od jiných		vlastní	najatá od jiných
Liberecký kraj	**91 128**	**30 425**	**22,3**	**60 703**	**578,1**	**18,0**	**82,0**	**37 750**	**14,7**	**85,3**
v tom okresy:										
Česká Lípa	25 345	8 724	35,5	16 621	593,6	20,6	79,4	13 925	20,3	79,7
Jablonec nad Nisou	5 988	3 336	20,9	2 652	265,2	19,2	80,8	1 376	15,8	84,2
Liberec	31 331	11 009	24,8	20 322	580,6	19,4	80,6	9 913	15,1	84,9
Semily	28 464	7 356	14,2	21 108	659,6	13,8	86,2	12 535	8,0	92,0

Do celkového počtu pracovníků v zemědělství se ve strukturálním šetření započítávají u subjektů ve vlastnictví fyzických osob nejen hospodáři a pravidelně pracující zaměstnanci, ale i pomáhající členové rodiny bez ohledu na to, zda v podniku pracují pravidelně či jen příležitostně. V podnicích právnických osob byli započítáni pravidelně pracující zaměstnanci i pracující majitelé. Z celkového počtu 192 tis. pracovníků

v zemědělství (bez sezónních) jich bylo nejvíce sečteno v Jihomoravském, Středočeském kraji a v kraji Vysočina. Liberecký kraj se na celorepublikovém úhrnu podílel 2,9 %, což je třetí nejnižší podíl mezi kraji.

Obhospodařovaná plocha orné půdy na 1 pracovníka v zemědělství (AWU) a podíl najaté orné půdy v krajích ČR v roce 2007

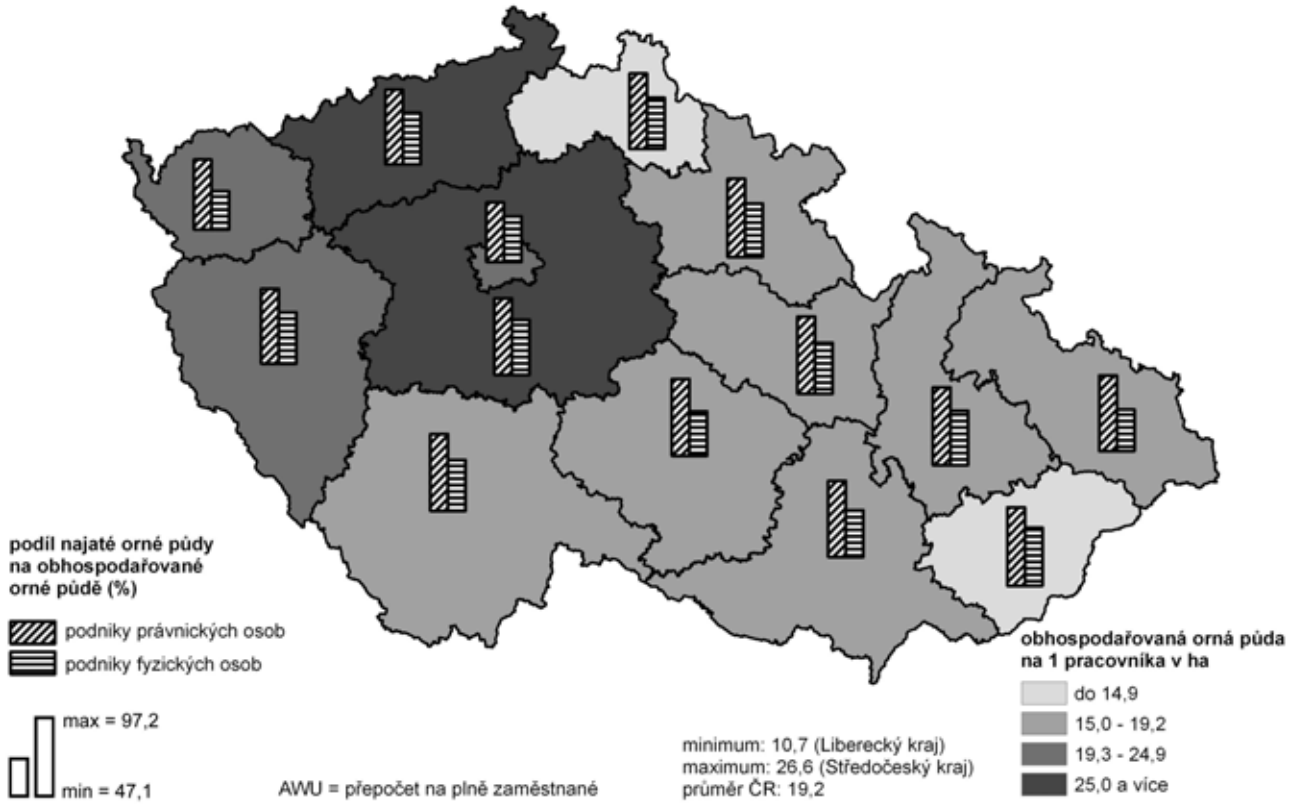

Velikostní struktura zemědělských podniků podle počtu pracovníků v Libereckém kraji se poměrně výrazně podobá republikovému průměru. Nadprůměrné je pouze zastoupení podniků s 1 – 5 zaměstnanci, vyšší podíl v Libereckém kraji mají také podniky s 6 – 9 a 10 – 19 pracovníky. Naopak podniky zaměstnávající více než 200 osob se v Libereckém kraji nevyskytují vůbec.

Tab. 3.1.4 Zemědělské podniky podle počtu pracovníků v krajích ČR k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Počet podniků celkem	v tom s počtem pracovníků (%)							
		1 - 5	6 - 9	10 - 19	20 - 49	50 - 99	100 - 199	200 - 249	250 a více
Česká republika	**39 396**	**90,7**	**3,8**	**1,8**	**0,5**	**1,4**	**1,1**	**0,5**	**0,1**
v tom kraje:									
Hl. město Praha	308	89,9	4,5	3,6	1,0	-	0,6	0,3	-
Středočeský	4 455	90,5	3,4	1,7	0,7	1,7	1,1	0,7	0,2
Jihočeský	4 025	90,1	3,8	2,0	0,4	1,7	1,5	0,4	0,0
Plzeňský	2 214	91,0	2,6	1,6	0,5	2,0	1,4	0,9	0,0
Karlovarský	507	86,6	5,5	4,5	0,6	2,0	0,6	0,4	-
Ústecký	1 837	88,7	4,5	3,4	0,5	1,7	0,8	0,4	-
Liberecký	**1 472**	**91,0**	**4,0**	**2,6**	**0,5**	**1,2**	**0,5**	**0,1**	**-**
Královéhradecký	2 434	90,1	3,8	1,8	0,6	1,7	1,0	0,8	0,1
Pardubický	2 315	89,5	4,3	1,6	0,6	1,3	1,8	0,6	0,2
Vysočina	3 863	88,7	4,5	1,8	0,5	1,7	1,8	0,8	0,2
Jihomoravský	8 165	92,9	3,3	1,3	0,4	0,9	0,7	0,4	0,1
Olomoucký	1 885	87,3	4,5	2,2	0,5	2,1	2,1	1,0	0,2
Zlínský	3 024	92,7	3,9	1,1	0,3	0,8	0,9	0,3	0,0
Moravskoslezský	2 892	91,2	3,9	2,1	0,3	1,1	0,9	0,4	0,1

Ke konci září roku 2007 zemědělské podniky se sídlem v Libereckém kraji zaměstnávaly celkem 5 483 osob, z toho největší část z hlediska věku tvořili pracovníci ve věku 45 – 64 let (48,5 %). I přes tento výsledek byl však podíl 45 – 64letých zaměstnanců v Libereckém kraji pod celorepublikovým průměrem

a současně nejnižším podílem v mezikrajském srovnání. Naopak ve srovnání s ostatními kraji i průměrem České republiky byli ve struktuře místních pracovníků ve větší míře zastoupeni mladí lidé do 24 let (6,7 %, tj. 3. nejvyšší podíl mezi kraji) a lidé nad 65 let (9,4 %, tj. 3. nejvyšší podíl).

Tab. 3.1.5 Pracovníci v zemědělství podle věku podle krajů k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom ve věku (%)						
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let		zemědělská	orná
Česká republika	**191 939**	**5,9**	**34,0**	**52,3**	**7,8**	**133 957**	**26,3**	**19,2**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	1 223	4,1	35,2	52,2	8,6	941	32,2	19,4
Středočeský	23 633	5,3	34,2	53,2	7,3	18 052	30,3	26,6
Jihočeský	19 169	5,9	33,4	52,9	7,8	13 880	30,5	18,8
Plzeňský	11 854	4,6	33,0	56,5	5,9	9 326	33,6	22,2
Karlovarský	2 224	7,1	35,2	51,7	6,0	1 691	58,9	24,0
Ústecký	8 008	6,1	35,0	52,4	6,4	5 911	35,5	25,4
Liberecký	**5 483**	**6,7**	**35,4**	**48,5**	**9,4**	**3 520**	**25,9**	**10,7**
Královéhradecký	13 005	5,6	33,5	53,0	7,8	9 365	25,1	18,2
Pardubický	13 375	6,1	36,0	51,6	6,3	10 021	22,8	17,7
Vysočina	22 830	6,1	35,1	51,0	7,7	16 181	23,1	18,0
Jihomoravský	33 882	5,9	32,2	51,9	10,0	19 560	18,6	16,6
Olomoucký	12 721	5,9	35,3	54,1	4,8	9 517	25,3	18,9
Zlínský	11 659	6,5	32,9	50,2	10,4	7 297	20,5	13,2
Moravskoslezský	12 870	7,0	34,6	50,5	7,9	8 694	24,5	15,0

Z meziokresního srovnání vyplývá, že největší zastoupení mladých pracovníků v zemědělství do 24 let bylo vykázáno v okrese Liberec (8,4 %), nejvíce pracovníků nad 65 let pak v okrese Jablonec nad Nisou (10,7 %). V rámci všech okresů Libereckého kraje převažují mezi zemědělskými pracovníky osoby ve věku 45 – 64 let.

Podle počtu odpracovaných hodin v období od října 2006 do září 2007 byli pracovníci přepočteni na plně zaměstnané (1 800 hodin za rok). Přepočtený počet pracovníků v zemědělství je celorepublikově o 30 % nižší než počet pracovníků ve fyzických osobách. Příčinou je nejen sezónnost zemědělských prací, ale i struktura pracujících v rodinných firmách, kde je velmi rozšířená výpomoc dalších členů rodiny.

Tab. 3.1.6 Pracovníci v zemědělství podle věku v okresech Libereckého kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Pracovníci v zemědělství (fyzické osoby)					Přepočtený počet osob na plně zaměstnané (AWU)	Obhospodařovaná půda na 1 plně zaměstnaného pracovníka AWU (ha)	
	celkem	v tom ve věku (%)						
		do 24 let	25 - 44 let	45 - 64 let	65 a více let		zemědělská	orná
Liberecký kraj	**5 483**	**6,7**	**35,4**	**48,5**	**9,4**	**3 520**	**25,9**	**10,7**
v tom okresy:								
Česká Lípa	1 135	7,2	36,9	49,0	6,9	688	36,8	20,2
Jablonec nad Nisou	512	5,7	37,1	46,5	10,7	291	20,6	4,7
Liberec	1 579	8,4	36,2	45,2	10,2	960	32,6	10,3
Semily	2 257	5,4	33,8	51,0	9,7	1 582	18,0	7,9

V přepočtu na plně zaměstnané bylo v Libereckém kraji v roce 2007 evidováno celkem 3 520 pracovníků v zemědělství, což je o 9,2 % méně než v roce 2005. Nejvýraznější úbytek počtu pracovníků byl zaznamenán v okrese Jablonec nad Nisou (o 17,1 %) a Česká Lípa (o 15,2 %). Nejméně zaměstnanců ubylo v okrese Semily (o 4,2 %).

Pracovníci v zemědělství Libereckého kraje nejčastěji odpracovali v průměru více než 1 800 hodin (39,0 % z celkového počtu). Tento krajský průměr překročili pouze pracovníci z okresu Semily, kde více než 1 800 odpracovaných hodin vykázalo 45,3 % osob. Na druhé straně v průměru méně než 449 hodin zemědělskou činnost vykonávalo 25,2 % zemědělských pracovníků v kraji, nadprůměrný podíl pracovníků

s tímto pracovním fondem evidovali v okrese Jablonec nad Nisou (33,0 %), Liberec (30,1 %) a také v okrese Česká Lípa (26,3 %).

Vzhledem k srovnatelnosti byla do tabulky 3.1.5 a 3.1.6 zařazena také plocha obhospodařované půdy na jednoho přepočteného pracovníka. V Libereckém kraji tak na jednoho přepočteného pracovníka v roce 2007 připadlo 25,9 ha zemědělské a 10,7 ha orné půdy. V porovnání s průměrem České republiky (zemědělská půda 26,3 ha, orná půda 19,2 ha) je však tento výsledek, především pak v případě orné půdy, podprůměrný. V konfrontaci s celorepublikovým průměrem je na tom nejlépe pouze okres Česká Lípa, kde na jednoho přepočteného pracovníka připadlo 36,8 ha zemědělské a 20,2 ha orné půdy a v případě zemědělské půdy také okres Liberec (zemědělská půda 32,6 ha).

Tab. 3.1.7 Zemědělské vzdělání vedoucích pracovníků podle krajů k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Vedoucí pracovníci v podnicích fyzických osob						Vedoucí pracovníci v podnicích právnických osob					
	celkem	v tom zemědělské vzdělání (%)					celkem	v tom zemědělské vzdělání (%)				
		pouze praktické zkušenosti	rekvalifikace	učební obory	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské		pouze praktické zkušenosti	rekvalifikace	učební obory	střední s maturitou	vyšší a vysokoškolské
Česká republika	**36 454**	**53,8**	**3,3**	**20,5**	**15,2**	**7,2**	**2 941**	**12,6**	**1,8**	**4,0**	**29,3**	**52,4**
v tom kraje:												
Hl. město Praha	254	50,0	6,3	6,3	16,5	20,9	54	24,1	16,7	3,7	18,5	37,0
Středočeský	4 057	44,8	3,4	23,3	18,9	9,7	398	12,6	1,3	3,8	25,9	56,5
Jihočeský	3 658	46,5	3,6	24,1	17,4	8,4	366	16,1	0,8	3,8	31,1	48,1
Plzeňský	2 024	42,0	4,6	28,2	17,5	7,6	191	14,1	1,0	2,1	29,3	53,4
Karlovarský	433	34,9	15,9	19,2	20,3	9,7	74	16,2	2,7	9,5	33,8	37,8
Ústecký	1 674	52,2	3,9	17,4	19,3	7,2	163	14,1	2,5	4,3	32,5	46,6
Liberecký	**1 366**	**53,3**	**3,4**	**22,3**	**14,8**	**6,2**	**105**	**12,4**	**4,8**	**6,7**	**30,5**	**45,7**
Královéhradecký	2 236	47,3	3,3	24,8	17,6	7,1	199	15,1	0,5	4,5	32,7	47,2
Pardubický	2 134	45,8	3,8	25,5	18,3	6,5	181	8,3	3,3	2,2	30,9	55,2
Vysočina	3 568	43,9	4,0	27,1	18,5	6,5	294	9,5	2,0	7,1	28,6	52,7
Jihomoravský	7 749	67,5	2,0	13,9	10,3	6,2	416	12,3	0,7	3,6	27,9	55,5
Olomoucký	1 699	46,9	4,1	22,4	17,2	9,4	186	7,0	0,5	3,8	25,8	62,9
Zlínský	2 874	70,0	1,5	14,9	9,0	4,6	149	8,7	2,7	1,3	24,8	62,4
Moravskoslezský	2 727	63,4	3,2	15,1	12,0	6,2	165	13,9	0,6	1,8	38,2	45,5

Součástí strukturálního šetření FSS 2007 bylo vedle zjišťování informací o zaměstnanosti i sledování úrovně vzdělání vedoucích zemědělských pracovníků.

Graf 14 Zemědělské vzdělání vedoucího pracovníka v zemědělských podnicích v Libereckém kraji v roce 2007

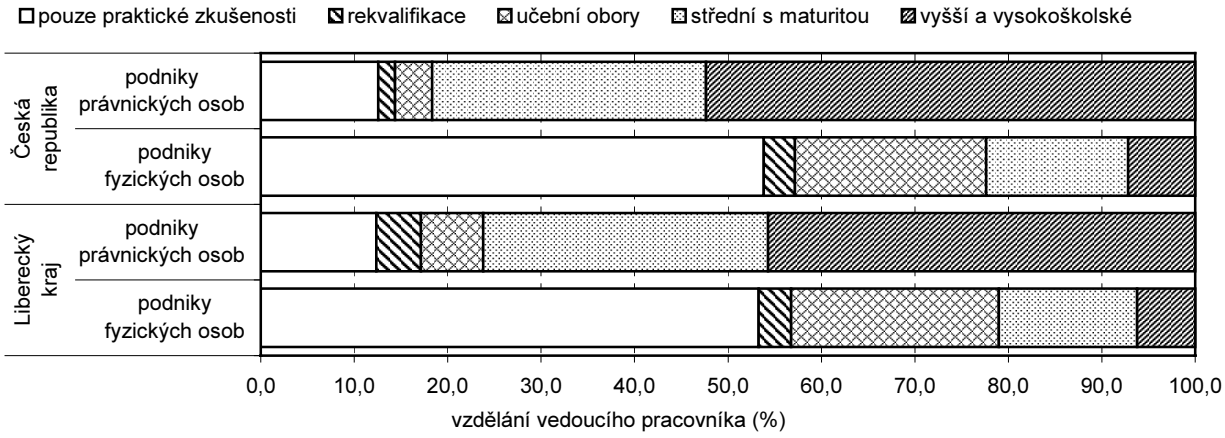

Všeobecně se liší vzdělání vedoucích pracovníků v podnicích fyzických a právnických osob. Zatímco celorepublikově u vedoucích pracovníků v podnicích právnických osob převažuje vysokoškolské vzdělání (52,4 %) a na druhém místě je střední vzdělání s maturitou (29,3 %), rozhodující část vedoucích

zaměstnanců v podnicích fyzických osob čerpá své pracovní zkušenosti z praxe (53,8 %) nebo jsou tito zaměstnanci vyučeni (20,5 %). Z mezikrajského srovnání vyplývá, že větší zastoupení vysokoškolsky vzdělaných vedoucích pracovníků v podnicích právnických osob bylo vykázáno především v moravských krajích, v podnicích fyzických osob pak v kraji Středočeském, Karlovarském a Olomouckém. Liberecký kraj se co do úrovně vzdělání vedoucích pracovníků výrazně neliší od celorepublikového průměru. V podnicích fyzických osob převažují vedoucí s praxí (53,3 %) a vyučením (22,3 %). V čele podniků právnických osob stojí především osoby s vysokoškolským vzděláním (45,7 %) a středním vzděláním s maturitou (30,5 %). Nadprůměrně jsou však v podnicích fyzických osob zastoupeni vedoucí mající rekvalifikaci (4,8 %) a vyučení pracovníci (6,7 %).

Tab. 3.1.8 Podniky fyzických a právnických osob podle určení produkce podle krajů v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Podniky fyzických osob					Podniky právnických osob		
	celkem	z toho se spotřebou domácnosti hospodáře menší než 50 % konečné produkce		z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %		celkem	z toho s podílem přímého prodeje menším než 50 %	
		celkem	%	celkem	%		celkem	%
Česká republika	**36 455**	**24 221**	**66,4**	**30 260**	**83,0**	**2 941**	**2 529**	**86,0**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	254	230	90,6	192	75,6	54	41	75,9
Středočeský	4 057	2 996	73,8	3 173	78,2	398	326	81,9
Jihočeský	3 659	2 673	73,1	3 141	85,8	366	330	90,2
Plzeňský	2 023	1 675	82,8	1 443	71,3	191	163	85,3
Karlovarský	433	372	85,9	385	88,9	74	68	91,9
Ústecký	1 674	1 387	82,9	1 300	77,7	163	137	84,0
Liberecký	**1 367**	**923**	**67,5**	**1 215**	**88,9**	**105**	**85**	**81,0**
Královéhradecký	2 235	1 668	74,6	1 856	83,0	199	163	81,9
Pardubický	2 134	1 468	68,8	1 725	80,8	181	158	87,3
Vysočina	3 569	2 216	62,1	3 197	89,6	294	270	91,8
Jihomoravský	7 749	4 208	54,3	6 380	82,3	416	353	84,9
Olomoucký	1 699	1 269	74,7	1 387	81,6	186	160	86,0
Zlínský	2 875	1 648	57,3	2 582	89,8	149	137	91,9
Moravskoslezský	2 727	1 490	54,6	2 285	83,8	165	138	83,6

V roce 2007 činila spotřeba domácnosti hospodáře v podnicích fyzických osob obvykle méně než polovinu konečné produkce zemědělského podniku. Konkrétně v Libereckém kraji tato hodnota činila 67,5 %. Více než polovina celkových tržeb pocházející z přímého prodeje produkce byla v rámci celé České republiky zjištěna u 17,0 % podniků fyzických osob a 14,0 % podniků právnických osob. V Libereckém kraji se na přímý prodej orientovaly především podniky právnických osob, a to konkrétně 19,0 % těchto podniků.

Graf 15 Využití obhospodařované orné půdy v Libereckém kraji v roce 2007

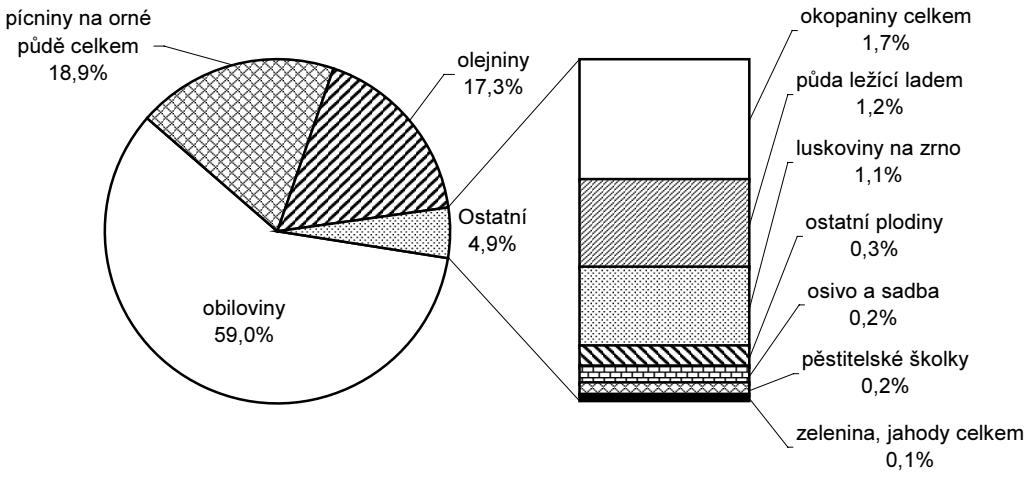

Z mezikrajského pohledu přímý prodej v případě podniků fyzických osob preferují zejména v Plzeňském kraji a Hlavním městě Praha, v případě podniků právnických osob vedle již zmíněného Libereckého kraje také v Hlavním městě Praha, Středočeském a Královéhradeckém kraji.

Tab. 3.1.9 Využití orné půdy podle krajů v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obiloviny celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Brambory celkem (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Cukrovka technická (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Olejniny (ha)	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)
Česká republika	**1 544 496**	**100,0**	**32 655**	**100,0**	**54 065**	**100,0**	**442 228**	**100,0**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	10 061	0,7	32	0,1	548	1,0	3 952	0,9
Středočeský	296 548	19,2	7 463	22,9	15 273	28,2	88 950	20,1
Jihočeský	158 123	10,2	3 789	11,6	0	0,0	42 067	9,5
Plzeňský	125 447	8,1	1 270	3,9	0	0,0	36 920	8,3
Karlovarský	22 811	1,5	94	0,3	-	-	7 747	1,8
Ústecký	100 974	6,5	732	2,2	2 968	5,5	25 133	5,7
Liberecký	**22 268**	**1,4**	**236**	**0,7**	**404**	**0,7**	**6 520**	**1,5**
Královéhradecký	92 641	6,0	1 442	4,4	9 164	16,9	27 899	6,3
Pardubický	95 761	6,2	1 416	4,3	2 995	5,5	31 288	7,1
Vysočina	157 510	10,2	11 779	36,1	262	0,5	46 366	10,5
Jihomoravský	224 054	14,5	2 225	6,8	5 891	10,9	48 604	11,0
Olomoucký	108 321	7,0	682	2,1	9 027	16,7	32 426	7,3
Zlínský	57 766	3,7	295	0,9	1 067	2,0	16 709	3,8
Moravskoslezský	72 210	4,7	1 200	3,7	6 467	12,0	27 647	6,3

Významný vliv na rostlinnou produkci v jednotlivých krajích má bezesporu vedle klimatických a geografických podmínek také velikost osevních ploch. Hlavní plodinou jsou ve všech krajích České republiky obiloviny. V roce 2007 se jejich podíl na obhospodařované orné půdě pohyboval v rozmezí od 54,0 % u zemědělských podniků sídlících v Pardubickém kraji a Vysočině do 68,9 % v Jihomoravském kraji (průměr ČR 60,2 %). Postupně se v České republice zvyšoval podíl osevních ploch olejnin až na 17,2 %. Nejnižší zastoupení olejnin na obhospodařované orné půdě byl vykázán v Jihomoravském kraji (14,9 %), nejvyšší v Moravskoslezském kraji (21,2 %). Výraznější územní rozdíly jsou patrné v zastoupení pícnin na orné půdě (od 9,2 % v Ústeckém kraji do 22,9 % v kraji Vysočina, celorepublikový průměr činil 16,0 %).

Mezi hlavní producenty, z pohledu podílu na celorepublikové výměře orné půdy, obilovin a olejnin je možné považovat podniky hospodařící ve Středočeském a Jihomoravském kraji, brambory a pícniny na orné půdě pěstují především na Vysočině a technickou cukrovku ve Středočeském, Královéhradeckém a Olomouckém kraji.

Podniky sídlící v Libereckém kraji obhospodařovaly 1,5 % celorepublikové výměry obhospodařované orné půdy a 2,6 % obhospodařované zemědělské půdy.

Ve srovnání s celorepublikovým průměrem byl v Libereckém kraji zjištěn pouze nadprůměrný podíl osevních ploch pícnin na orné půdě a nepatrně také olejnin.

Podíl půdy ležící ladem v Libereckém kraji byl ve srovnání s průměrem České republiky vyšší o 0,6 procentních bodů, v mezikrajském srovnání se Liberecký kraj umístil na 4. nejhorším místě. Nejnižší podíl ladem ležící orné půdy byl dosažen v Olomouckém kraji (0,1 %), nejvyšší v Karlovarském kraji (4,8 %).

Tab. 3.1.10 Využití orné půdy v okresech Libereckého kraje v roce 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Obhospodařovaná orná půda celkem (ha)	z toho (%)								
		obiloviny	z toho		luskoviny	brambory	cukrovka	olejniny	pícniny na orné půdě	bez sklizně
			pšenice	ječmen						
Liberecký kraj	**37 750**	**59,0**	**27,7**	**17,4**	**1,1**	**0,6**	**1,1**	**17,3**	**18,9**	**1,2**
v tom okresy:										
Česká Lípa	13 925	64,8	28,1	21,8	1,3	0,3	1,3	20,2	10,9	0,7
Jablonec nad Nisou	1 376	55,6	16,9	13,2	3,6	1,5	-	9,7	25,8	2,0
Liberec	9 913	60,4	32,9	14,6	0,8	0,5	1,5	17,5	15,4	3,1
Semily	12 535	51,9	24,1	15,0	0,8	1,0	0,6	14,8	29,7	0,3

Nejvyšší podíl orné půdy Libereckého kraje měly k dispozici zemědělské podniky v okrese Česká Lípa (36,9 %), nejnižší v okrese Jablonec nad Nisou (3,6 %).

Podíl orné půdy na zemědělské a struktura osevních ploch v krajích ČR v roce 2007

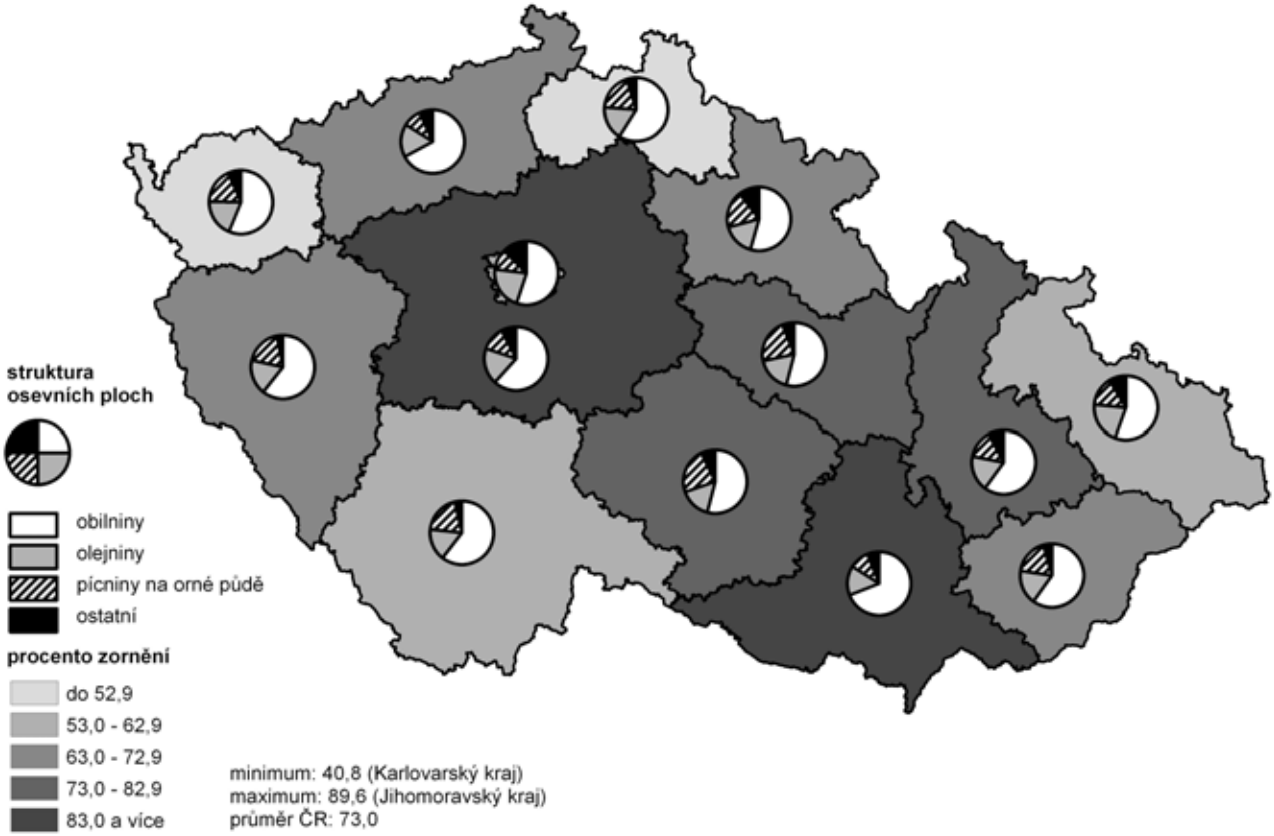

Rozdíly ve struktuře pěstovaných zemědělských plodin je možné zaznamenat i v rámci jednotlivých okresů Libereckého kraje. Dominantní plodinou jsou ve všech okresech obiloviny, nadprůměrně je jimi oseta orná půda v okrese Česká Lípa a také v okrese Liberec. Zemědělci v okrese Česká Lípa se více než ve zbývajících okresech zabývají také pěstováním olejnin, luskovin a cukrovky, v menší míře jsou místní pěstební plochy osety pícninami na orné půdě. Opačná situace je v okrese Jablonec nad Nisou, kde jsou na orné půdě vedle obilovin pěstovány především pícniny na orné půdě a oproti ostatním okresům také brambory. Okres Liberec se ve srovnání s ostatními okresy vyznačuje nejvyšším zastoupením neobdělávané orné půdy. Z pohledu struktury pěstovaných plodin dominují již zmíněné obiloviny, zejména pšenice, dále pak cukrovka technická a olejniny. Pro okres Semily je typické pěstování pícnin na orné půdě a brambor.

Graf 16 Struktura plochy obilovin v okresech Libereckého kraje v roce 2007

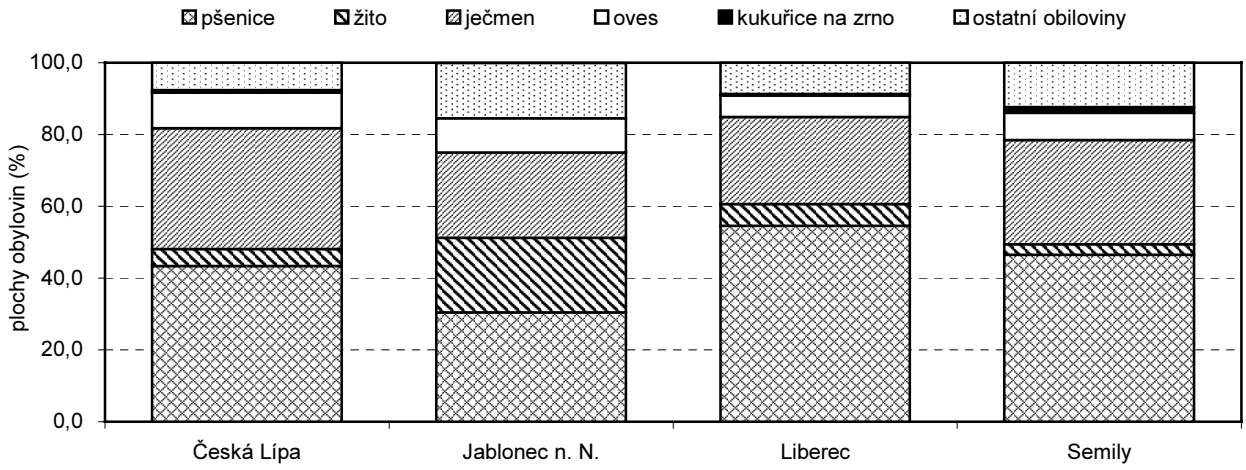

Poměrně výrazné meziroční kolísání velikosti osevních ploch je ovlivněno jednak situací na trhu se zemědělskými komoditami, jednak dotační politikou státu a Evropské unie. Významný podíl na této situaci

má také omezování živočišné výroby spojené s nižšími požadavky na produkci krmiv pro chovaná hospodářská zvířata.

Graf 17 Plochy pícnin na orné půdě v okresech Libereckého kraje v roce 2007

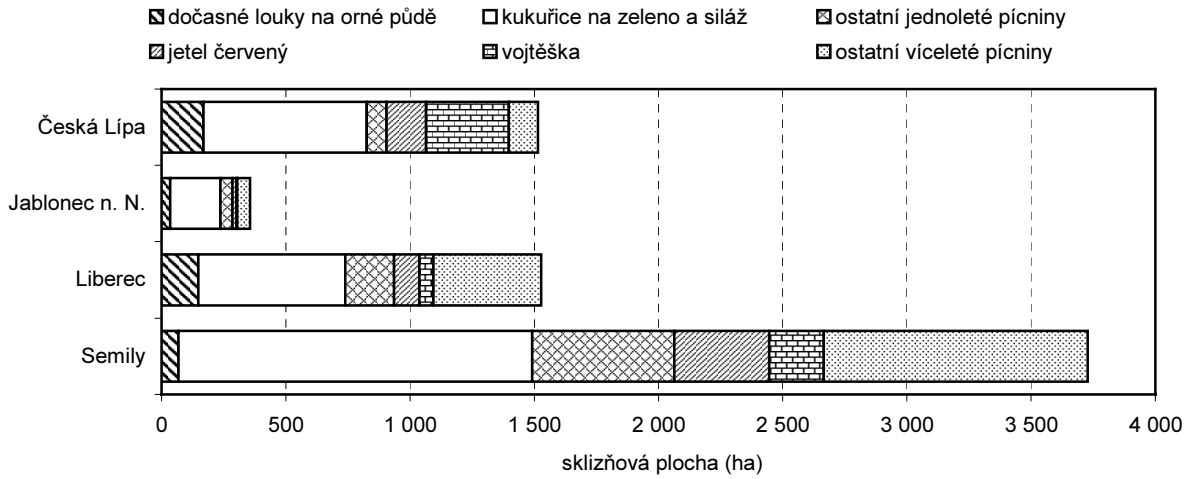

Od roku 2000 se v Libereckém kraji kontinuálně snižovaly pouze osevní plochy pícnin na orné půdě, a to mezi roky 2000 a 2008 konkrétně o 60,8 %. Osevní plochy ostatních uvedených plodin v daném období velmi kolísaly. V roce 2008 oproti roku 2000 vedle pícnin na orné půdě poklesly také osevní plochy obilovin (o 11,1 %), luskovin (o 70,3 %) a brambor (o 70,5 %). Naproti tomu plochy oseté cukrovkou technickou a olejninami v daném období vzrostly – u prvně jmenované plodiny o 36,8 % a u druhé o 9,5 %.

Tab. 3.1.11 Osevní plochy vybraných zemědělských plodin v Libereckém kraji v letech 2000 – 2008

v ha

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obiloviny celkem	30 031	27 962	25 793	23 418	25 950	26 445	24 613	26 726	26 683
Luskoviny na zrno	932	922	620	493	417	745	868	566	277
Brambory celkem	1 097	562	527	500	441	461	310	381	324
Cukrovka technická	340	409	479	452	415	474	372	451	465
Olejniny celkem	6 790	7 458	6 279	6 309	6 031	5 986	6 669	7 869	7 433
Pícniny na orné půdě	18 959	16 177	10 787	10 772	9 720	8 687	8 369	7 845	7 436

Úroveň výnosnosti pěstovaných plodin v jednotlivých letech ovlivňuje především průběh počasí. Z uvedené tabulky však není možné (z pohledu hektarových výnosů) jednoznačně označit nejméně příznivý a naopak nejpříznivější rok pro všechny plodiny. V případě obilovin byl nejnižší hektarový výnos vykázán v roce 2000, nejméně vhodné podmínky pro sklizeň luskovin, olejnin a pícnin na orné půdě přinesl rok 2003 a hektarové výnosy brambor a cukrovky technické byly nejnižší v roce 2001. Na druhé straně nejvyšší výnosy byly v případě obilovin, luskovin a olejnin zjištěny v roce 2004, zatímco bramborám, cukrovce technické a pícninám na orné půdě se nejvíce dařilo v roce 2008.

Dlouhodobě nejvýnosnější obilovinou je pšenice, jejíž hektarové výnosy se pohybovaly v rozmezí od 3,77 t/ha (rok 2001) do 5,56 t/ha (rok 2004). Pouze v roce 2007 dosáhlo vyššího výnosu žito. Za druhou nejproduktivnější plodinu Libereckého kraje je možné označit žito a za třetí ječmen. Nejmenší sklizeň připadající na hektar plochy byl po celé sledované období zjištěn u ovsa.

Tab. 3.1.12 Hektarové výnosy vybraných zemědělských plodin v Libereckém kraji v letech 2000 – 2008

v t/ha

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obiloviny celkem	3,46	3,51	3,86	3,67	5,11	4,29	3,70	4,17	4,85
Luskoviny na zrno	2,11	2,16	1,90	1,77	3,08	2,32	2,22	1,96	1,91
Brambory celkem	25,03	19,06	24,68	20,21	24,30	28,10	24,00	27,72	28,35
Cukrovka technická	47,06	41,87	43,38	45,86	51,71	51,58	49,88	54,22	56,57
Olejniny celkem	2,39	2,63	2,01	1,36	3,20	2,57	2,69	2,78	2,58
Pícniny na orné půdě (v hodnotě sena)	5,62	5,81	5,71	4,47	5,65	5,82	5,63	5,73	5,90

Graf 18 Hektarové výnosy obilovin v Libereckém kraji v letech 2000 – 2008

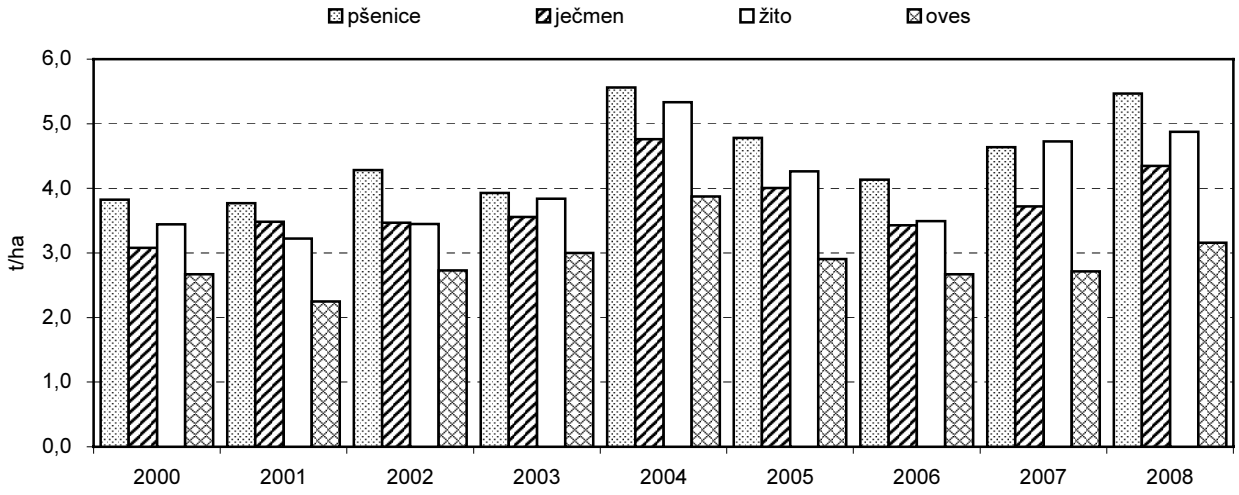

Nejlepším rokem pro všechny uvedené obiloviny byl z pohledu výnosnosti rok 2004 – hektarový výnos pšenice v tomto roce dosáhl 5,56 tun, ječmene 4,76 tun, žita 5,33 tun a ovsa 3,87 tun. Naopak nejméně příznivý byl pro pšenici (3,77 t/ha), žito (3,22 t/ha) a oves (2,25 t/ha) rok 2001, zatímco ječmenu (3,08 t/ha) se dařilo nejméně v roce 2000.

Tab. 3.1.13 Sklizeň vybraných zemědělských plodin v Libereckém kraji v letech 2000 – 2008

v tunách

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Obiloviny celkem	103 626	92 687	99 510	86 026	132 325	113 539	91 092	111 769	129 169
Luskoviny	1 974	1 620	1 175	875	1 284	1 730	1 928	1 108	530
Brambory celkem	27 467	10 179	13 029	10 098	10 718	12 952	7 439	10 556	9 182
Cukrovka technická	15 986	17 131	20 780	20 730	21 461	24 448	18 554	24 454	26 296
Olejniny celkem	16 226	19 129	12 603	8 584	19 309	15 364	17 916	21 874	19 208
Pícniny na orné půdě[1)]	107 110	93 688	61 551	47 940	55 104	50 318	46 922	44 671	44 158

[1)] v hodnotě sena

Sklizeň zemědělských plodin vedle zmíněného počasí přímo závisí také na velikosti produkční plochy. Nejvyšší produkce obilovin v Libereckém kraji byla zaznamenána v roce 2004 (132 325 tun), luskovin, brambor a pícnin v roce 2000, cukrovky technické v roce 2008 a olejnin v roce 2007.

Z údajů v níže uvedené tabulce vyplývá, že nejvyšších, resp. nejnižších sklizní bylo v Libereckém kraji dosaženo nejčastěji díky zvýšení, resp. snížení osevních ploch příslušných zemědělských plodin.

Tab. 3.1.14 Roky s nejvyšší a nejnižší produkcí a výnosností vybraných zemědělských plodin v Libereckém kraji za období 2000 – 2008

	Rok s nejvyšší hodnotou			Rok s nejnižší hodnotou		
	osevní plocha (ha)	výnos (t/ha)	sklizeň (t)	osevní plocha (ha)	výnos (t/ha)	sklizeň (t)
Obiloviny celkem	2000	2004	2004	2003	2000	2003
Luskoviny	2000	2004	2000	2008	2003	2008
Brambory celkem	2000	2008	2000	2006	2001	2006
Cukrovka technická	2002	2008	2008	2000	2001	2000
Olejniny celkem	2007	2004	2007	2005	2003	2003
Pícniny na orné půdě	2000	2008	2000	2008	2003	2008

Stavy hospodářských zvířat zahrnují užitková zvířata ve vlastnictví nebo v držení zpravodajských jednotek ke konci září 2007. Nejpočetnější stáda skotu chovali zemědělci v Jihočeském kraji a v kraji Vysočina a z pohledu intenzity chovu skotu také v kraji Pardubickém a Plzeňském.

Mezi kraje s nejvyšším počtem prasat v roce 2007 patřil kraj Jihomoravský a Středočeský. V přepočtu na 100 ha zemědělské půdy však nejvíce těchto hospodářských zvířat bylo evidováno v kraji Vysočina. Kraje Jihomoravský, Středočeský a Jihočeský v roce 2007 vykázaly nejvyšší stavy drůbeže. Nejpočetnější chov

ovcí a beranů byl charakteristický pro Jihočeský a Zlínský kraj, kozy a kozly chovali zejména zemědělci z Jihočeského, Ústeckého a Libereckého kraje, nejvíce koní pak na území Jihočeského a Středočeského kraje. Chovy králíků jsou nejvíce rozšířeny v Jihomoravském a Středočeském kraji, kožešinová zvířata chovají především v Jihočeském a Moravskoslezském kraji. Včelařství se daří hlavně ve Středočeském kraji, dále pak na Vysočině a v Jihomoravském kraji.

Tab. 3.1.15 Stavy hospodářských zvířat podle krajů k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Skot celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Prasata celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Drůbež celkem	Podíl kraje na úhrnu ČR (%)	Intenzita chovu	
							skotu na 100 ha zem. půdy	prasat na 100 ha orné půdy
Česká republika	**1 419 007**	**100,0**	**2 875 874**	**100,0**	**29 303 202**	**100,0**	**40,3**	**112,0**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	6 484	0,5	7 011	0,2	766 339	2,6	21,4	38,4
Středočeský	154 705	10,9	438 629	15,3	5 327 811	18,2	28,3	91,2
Jihočeský	218 354	15,4	352 520	12,3	4 318 784	14,7	51,7	135,0
Plzeňský	160 725	11,3	217 500	7,6	2 572 819	8,8	51,3	105,1
Karlovarský	36 521	2,6	27 317	0,9	233 167	0,8	36,7	67,3
Ústecký	41 226	2,9	109 445	3,8	2 001 811	6,8	19,7	72,8
Liberecký	**42 444**	**3,0**	**36 748**	**1,3**	**118 417**	**0,4**	**46,6**	**97,3**
Královéhradecký	109 632	7,7	216 898	7,5	1 941 527	6,6	46,7	127,4
Pardubický	120 755	8,5	181 855	6,3	2 327 479	7,9	52,7	102,5
Vysočina	215 604	15,2	410 722	14,3	852 072	2,9	57,8	140,8
Jihomoravský	74 615	5,3	439 430	15,3	5 457 667	18,6	20,6	135,1
Olomoucký	96 071	6,8	218 653	7,6	448 048	1,5	39,8	121,3
Zlínský	58 787	4,1	118 498	4,1	1 577 450	5,4	39,2	123,1
Moravskoslezský	83 083	5,9	100 647	3,5	1 359 813	4,6	38,9	77,2

V členění podle okresů byly zveřejněny pouze stavy u hlavních skupin zvířat. U koní je třeba upozornit na skutečnost, že mezi zpravodajské jednotky nemuseli být zařazeni všichni jejich chovatelé. Pro koně nebyla stanovena prahová hodnota. Proto subjekty, které nepřekročily jiné prahové hodnoty, nebyly mezi zpravodajské jednotky zařazeny.

Intenzita chovu skotu v okresech ČR k 30. 9. 2007

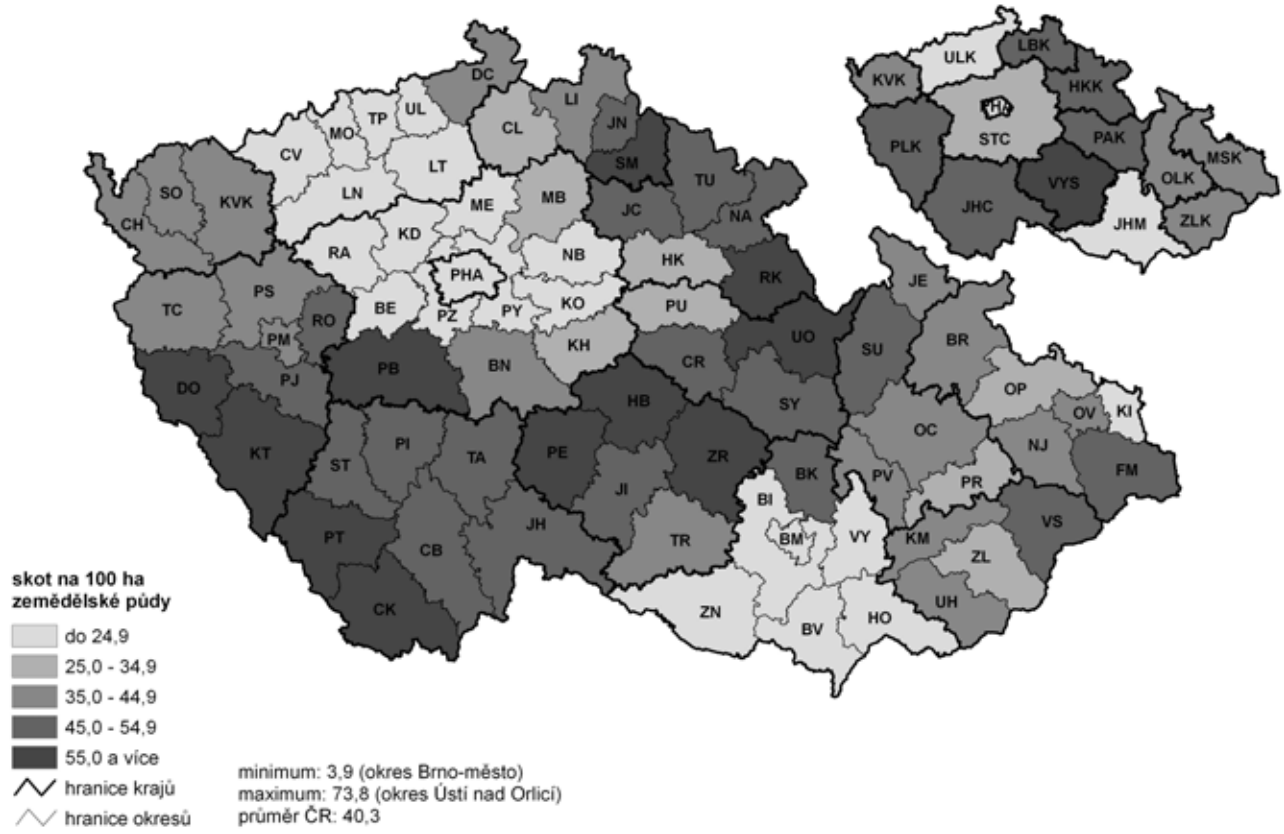

Tab. 3.1.16 Hospodářská zvířata v okresech Libereckého kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007 v kusech

	Skot	z toho krávy	Prasata	Ovce a berani	Kozy a kozli	Koně	Drůbež
Liberecký kraj	**42 444**	**18 667**	**36 748**	**10 614**	**1 699**	**1 739**	**118 417**
v tom okresy:							
Česká Lípa	7 368	3 009	13 545	1 201	307	644	82 578
Jablonec nad Nisou	3 007	1 569	649	894	477	151	2 670
Liberec	12 080	5 650	15 719	5 832	631	591	29 399
Semily	19 990	8 438	6 834	2 687	284	353	3 771

Ve srovnání s výsledky strukturálního šetření v roce 2005 se stavy skotu v Libereckém kraji zvýšily, a to o 1 762 kusů, tedy o 4,3 %.

Graf 19 Hospodářská zvířata na 100 ha obhospodařované půdy v okresech Libereckého kraje k 30. 9. 2007

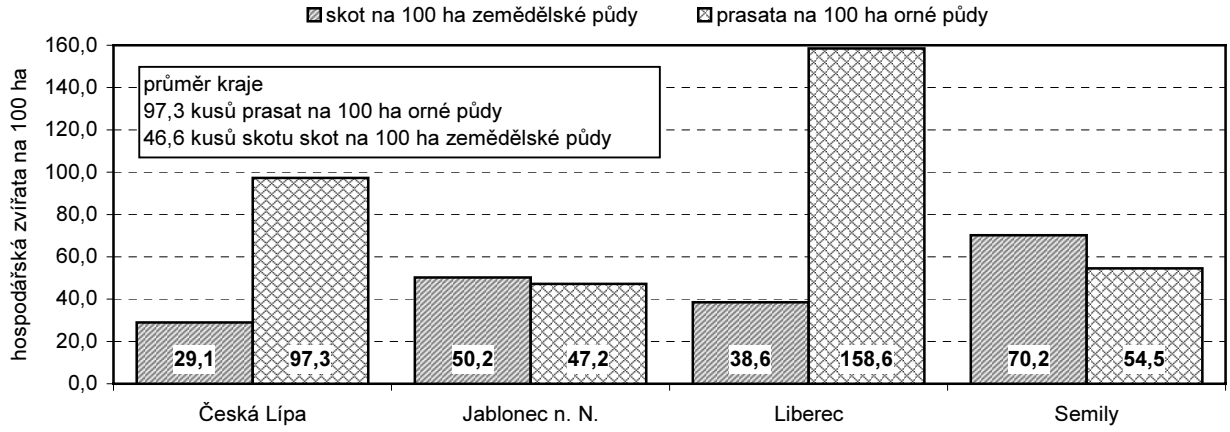

Nejvyšší intenzita chovu skotu byla v roce 2007 zjištěna v okrese Semily (70,2 ks/100 ha), a nejvíce prasat připadajících na 100 ha orné půdy bylo vykázáno v okrese Liberec (158,6 ks). V porovnání se strukturálním šetřením v roce 2005 se intenzita chovu skotu zvýšila ve všech okresech Libereckého kraje s tím, že krajský průměr vzrostl z 43,3 ks/100 ha v roce 2005 na 46,6 ks/100 ha v roce 2007. Naopak intenzita chovu prasat vzrostla pouze v okrese Liberec a Semily, opačně tomu bylo v okresech Česká Lípa a Jablonec nad Nisou. Krajský průměr tohoto ukazatele se snížil z 98,4 ks/100 ha na 97,3 ks/100 ha. Nadprůměrnou intenzitu chovu ovcí vykazovali v roce 2007 zemědělští výrobci v okrese Liberec a Jablonec nad Nisou, chov drůbeže byl pak nejintenzivnější a výrazně nadprůměrný v okrese Česká Lípa.

Graf 20 Hospodářská zvířata na 100 ha obhospodařované půdy v Libereckém kraji v letech 2000 – 2007

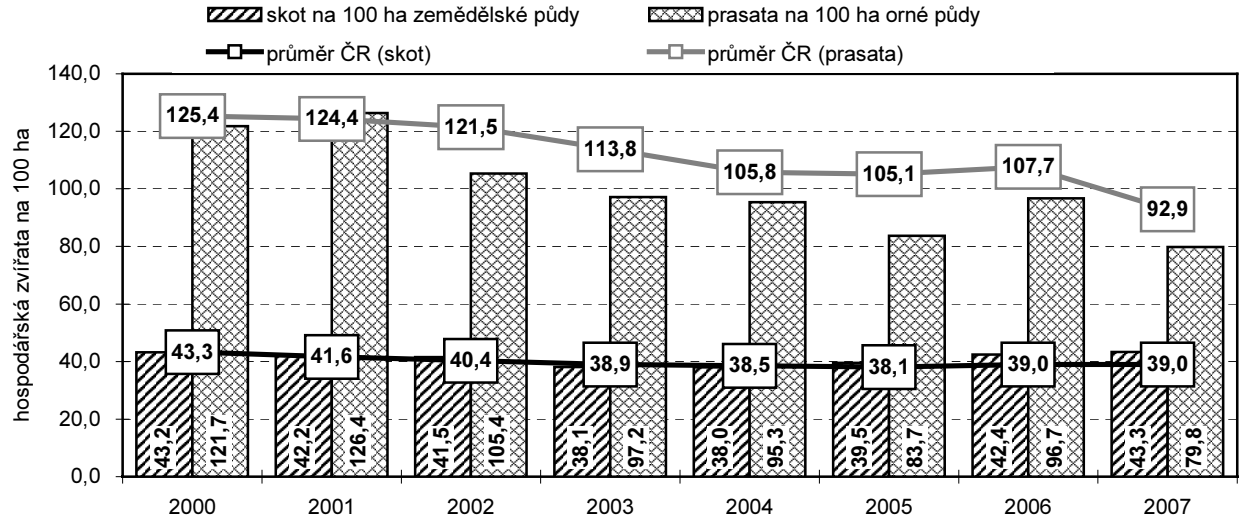

Při porovnání výše uvedených dat ze strukturálního šetření a následujících dat z běžných statistických šetření s roční periodicitou je třeba vzít v úvahu rozdílný termín zjišťování, tj. FSS k 30. 9., ostatní šetření k 1. 4., resp. 1. 3.).

Intenzita chovu skotu se v Libereckém kraji snižovala od roku 2000 do roku 2004, od tohoto roku do roku 2007 se intenzita chovu postupně zvyšovala. Tento krajský vývoj v podstatě kopíroval vývoj intenzity chovu skotu v celé České republice. Vývoj intenzity chovu prasat byl oproti vývoji intenzity chovu skotu méně vyrovnaný – období kontinuálního poklesu intenzity chovu byl zaznamenán v letech 2001 – 2005 a mírné navýšení v roce 2006 vystřídal opětovný pokles intenzity v roce 2007.

Intenzita chovu prasat v okresech ČR k 30. 9. 2007

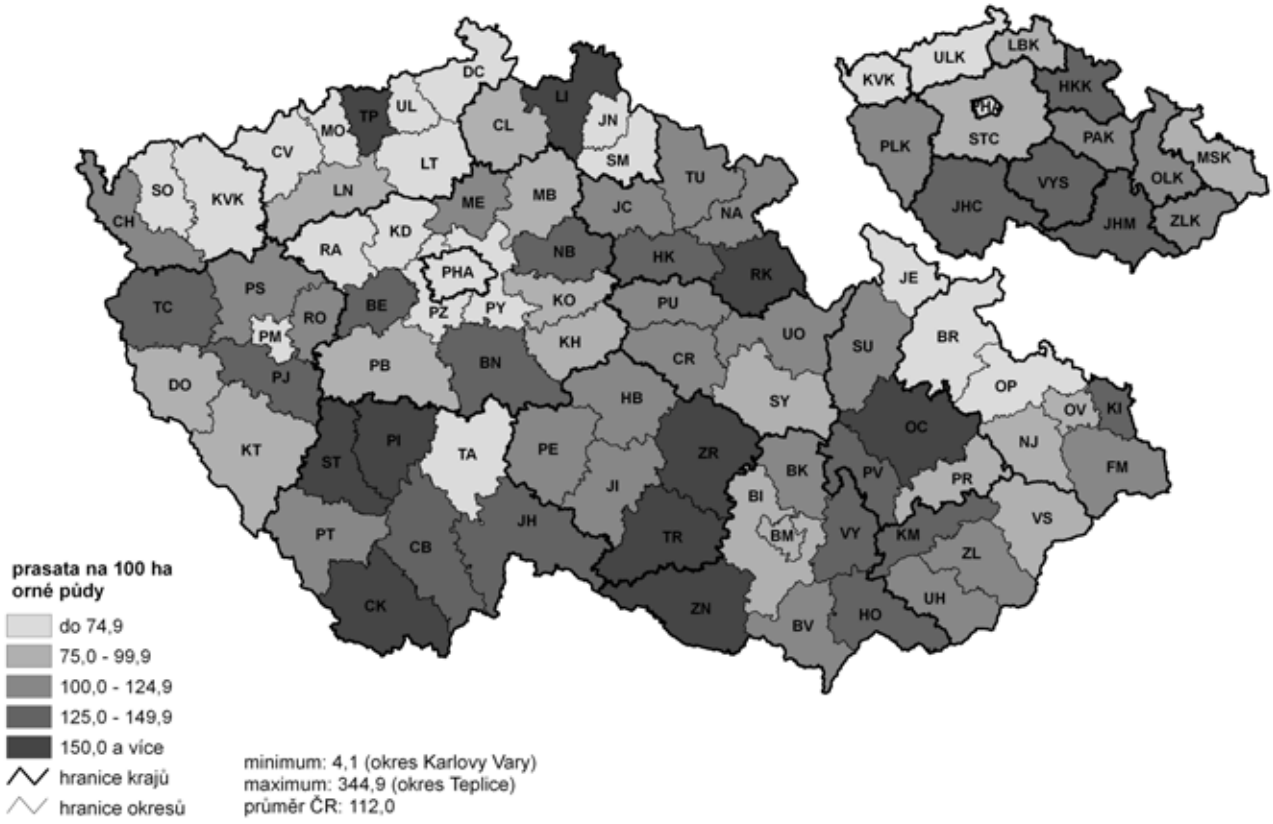

Mezi roky 2001 a 2008 byly v Libereckém kraji nejvýrazněji zredukovány stavy drůbeže (o 48,8 %), z toho stavy slepic zaznamenaly úbytek ve výši 60,8 %. Nejméně početné chovy drůbeže pak byly v Libereckém kraji zjištěny v roce 2007 (87 089 kusů), stavy slepic byly nejnižší v roce 2006 (16 966 kusů). Podobný vývoj je patrný také v případě chovů prasat – od roku 2001 do roku 2008 se počet prasat v Libereckém kraji snížil o 38,8 %, z toho stavy prasnic o 48,9 %. Nejméně prasat celkem i prasnic bylo v kraji evidováno v roce 2008 (35 914 kusů, resp. 2 349 kusů). Naproti tomu chov ovcí a beranů se v Libereckém kraji od roku 2001 významně rozšířil, a to z původních 4 903 kusů na 12 594 kusů, tedy o více než ¼. Stavy skotu se v rámci uvedeného období rozrostly o 1 846 kusů zvířat, tj. o 4,5 %, přitom počty krav se navýšily o 10,2 %. Nejméně skotu bylo v kraji chováno v roce 2005 (38 051 kusů), nejméně krav pak v roce 2004 (16 846 kusů).

Tab. 3.1.17 Stavy hospodářských zvířat v Libereckém kraji v letech 2001 – 2008[1)]

v kusech

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Skot celkem	41 446	40 447	39 819	38 124	38 051	38 787	41 328	43 292
z toho krávy	17 658	17 399	17 346	16 846	17 831	18 027	18 905	19 454
Prasata celkem	58 640	60 862	50 761	44 999	43 166	37 566	41 353	35 914
z toho prasnice	4 598	4 935	4 088	3 540	3 033	2 842	3 149	2 349
Ovce a berani	4 903	5 102	5 969	5 923	7 529	7 862	10 677	12 594
Drůbež	200 142	154 021	147 201	144 115	112 016	100 674	87 089	102 472
z toho slepice	71 837	44 952	45 138	50 303	29 392	16 966	20 675	28 144

[1)] do roku 2003 stav k 1. 3., od roku 2004 stav k 1. 4.

Tab. 3.1.18 Živočišná výroba v Libereckém kraji v letech 2001 – 2008

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Výroba masa v jatečné hmotnosti (t)	8 596	6 118	6 871	7 970	5 790	4 237	4 051	3 988
z toho:								
hovězího vč. telecího	2 762	2 211	2 484	2 710	1 669	1 793	1 996	2 184
vepřového vč. selat	5 829	3 907	4 384	5 256	4 115	2 437	2 047	1 789
Výroba mléka (tis. l)	49 758	64 965	69 900	58 957	63 210	63 797	61 864	65 071
Průměrná roční dojivost 1 krávy (l)	5 037	5 185	5 415	5 529	5 660	5 752	5 908	6 220
Snáška vajec celkem (tis. ks)	11 146	9 441	10 852	8 269	2 952	7 589	2 123	2 628
z toho na 1 slepici (ks)	215	239	209	208	198	209	182	195
Úhyn z počtu narozených (%)								
telata	.	11,4	9,4	9,2	8,7	8,6	8,5	7,9
selata	9,9	10,6	11,0	11,1	11,6	11,7	12,0	10,4

Živočišnou výrobu v Libereckém kraji po roce 2001 charakterizuje pokles celkové výroby masa. Podstatně se snížila výroba vepřového masa, zatímco výroba hovězího masa se během sledovaného období vyvíjela kolísavě se spíše klesající tendencí. Výroba mléka rostla do roku 2003, poté se objem produkce této komodity meziročně snížil a pro další roky bylo typické kolísání produkce. Naproti tomu úroveň užitkovosti, vyjádřená jako průměrná roční dojivost 1 krávy, se od roku 2001 nepřetržitě zvyšovala – mezi roky 2001 a 2008 se průměrná dojivost zvýšila o 23,5 %. Snáška vajec byla poznamenána především výraznou redukcí chovu drůbeže, resp. slepic v Libereckém kraji. Oproti roku 2001 se tak snáška v roce 2008 snížila o 76,4 %, přičemž nejnižší produkce vajec byla zaznamenána v roce 2007 (2 123 tis. kusů vajec) a ve stejném roce dosáhla svého minima také průměrná snáška na 1 slepici (182 ks). Nejnižší úhyn telat byl v Libereckém kraji zaznamenán v roce 2008 (tj. 7,9 % z celkového počtu narozených zvířat), naproti tomu nejméně selat uhynulo v roce 2001 (9,9 % z celkového počtu narozených zvířat).

V rámci strukturálního šetření v zemědělství byly zjišťovány také počty zemědělských strojů a zařízení ve vlastnictví zpravodajských jednotek (včetně finančního leasingu).

V Libereckém kraji se mezi roky 2005 a 2007 počet traktorů snížil o 4,6 %, z toho počet nejméně výkonných strojů poklesl o 27,9 %, naopak počet nejvýkonnějších strojů vzrostl o 16,0 %. Vyšší podíl traktorů starších 10ti let než v Libereckém kraji byl evidován pouze ve třech krajích (Plzeňském, Ústeckém a kraji Vysočina).

Graf 21 Zemědělské stroje v okresech Libereckého kraje k 30. 9. 2007

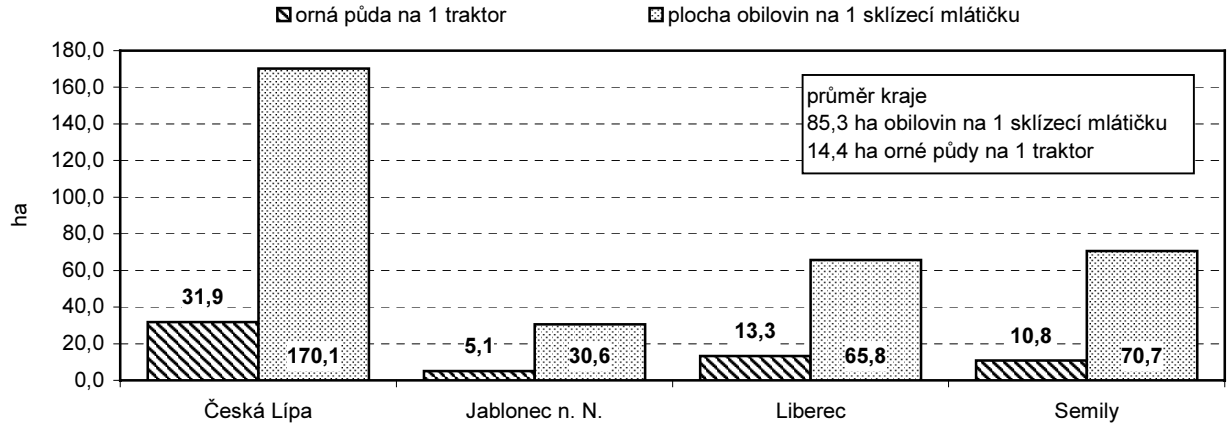

Do úrovně okresů byly ze strukturálního šetření publikovány pouze počty hlavních zemědělských strojů. Nejpodrobněji byly sledovány údaje o traktorech. Z hlediska výkonu spadala většina traktorů v Libereckém kraji do kategorie o výkonu 40 – 59 kW (36,7 % z celkového počtu traktorů) a 60 – 99 kW (29,6 %). Mezi nejvýkonnější stroje pak patřilo pouze 11,9 % všech těchto strojů. Z celkového počtu 2 615 traktorů v Libereckém kraji vlastnili 44,4 % zemědělci z okresu Semily.

Porovnáme-li výměru obhospodařované orné půdy a počet traktorů zjistíme, že největší výměra na jeden traktor připadá v okrese Česká Lípa (31,9 ha). Naopak výrazně menší plocha připadá na jeden traktor v okrese Jablonec nad Nisou (5,1 ha), což je ovlivněno především nízkým počtem zemědělských subjektů i malou plochou obhospodařované zemědělské půdy. Počet sklízecích mlátiček se mezi roky 2005 a 2007 snížil o 10,3 %, na jednu sklízecí mlátičku v Libereckém kraji tak v roce 2007 připadalo 85,3 ha plochy obilovin, tedy o 3,8 ha více než v roce 2005. Nadprůměrná byla tato plocha v rámci kraje opět v okrese Česká Lípa (170,1 ha), v ostatních okresech kraje byla hodnota tohoto ukazatele podprůměrná.

Tab. 3.1.19 Zemědělské stroje ve vlastnictví podniků podle krajů k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory celkem	z toho starší než 10 let (%)	Sklízecí mlátičky	z toho starší než 10 let (%)	Samojízdné sklízecí řezačky	z toho starší než 10 let (%)	Výměra orné půdy na 1 traktor (ha)	Plocha obilovin na 1 sklízecí mlátičku (ha)
Česká republika	**83 813**	**84,3**	**10 442**	**78,1**	**1 998**	**79,1**	**30,6**	**147,9**
v tom kraje:								
Hl. město Praha	593	64,9	89	65,2	5	80,0	30,8	113,0
Středočeský	12 138	82,1	1 831	72,8	280	76,8	39,6	162,0
Jihočeský	9 995	85,5	1 253	80,9	203	71,9	26,1	126,2
Plzeňský	6 948	86,9	830	81,1	192	85,4	29,8	151,1
Karlovarský	1 158	85,0	93	92,5	40	92,5	35,1	245,3
Ústecký	4 443	86,7	618	81,7	105	89,5	33,8	163,4
Liberecký	**2 615**	**86,1**	**261**	**85,4**	**93**	**88,2**	**14,4**	**85,3**
Královéhradecký	6 139	83,1	637	74,9	150	77,3	27,7	145,4
Pardubický	5 735	85,9	627	70,2	162	69,1	30,9	152,7
Vysočina	10 354	86,4	1 555	84,8	284	77,1	28,2	101,3
Jihomoravský	10 081	83,1	1 087	77,7	152	86,8	32,3	206,1
Olomoucký	4 950	84,3	662	79,6	141	83,7	36,4	163,6
Zlínský	3 854	82,4	321	72,0	80	66,3	25,0	180,0
Moravskoslezský	4 809	81,9	578	74,0	111	82,0	27,1	124,9

Z doplňujících informací, které byly součástí strukturálního šetření v zemědělství 2007, je možné uvést podíl podniků, které poskytují nebo využívají jednotlivé druhy zemědělských služeb.

Graf 22 Zemědělské podniky poskytující a využívající zemědělské služby v Libereckém kraji v roce 2007

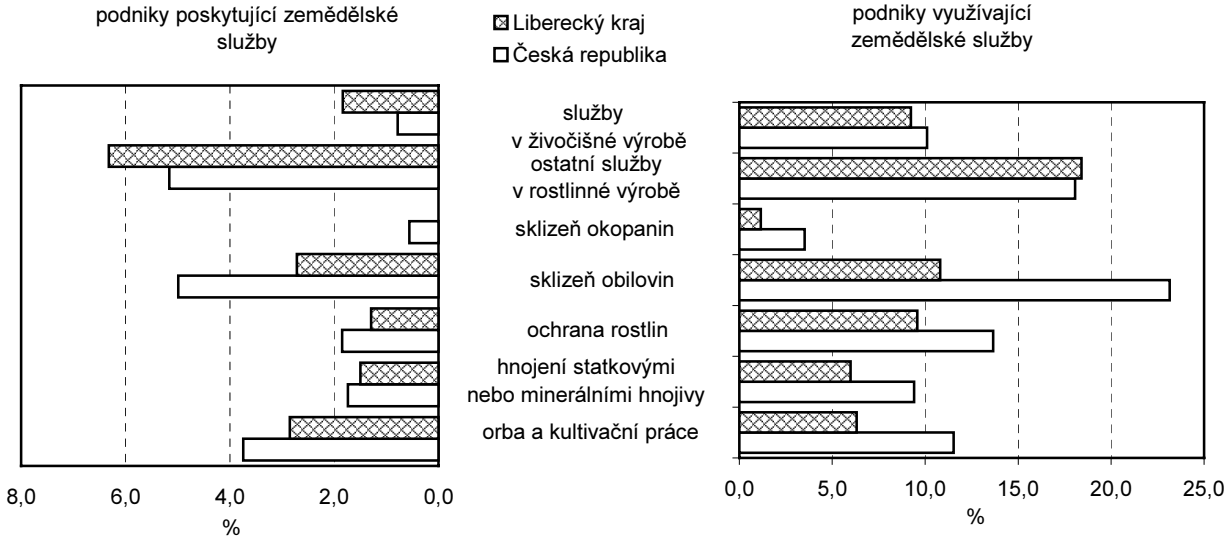

Zemědělské podniky v Libereckém kraji i v České republice častěji využívají zemědělské služby, než je poskytují. Mezi poskytovanými službami převažují blíže nespecifikované služby v rostlinné výrobě (6,3 % podniků), nejméně zemědělských subjektů nabízí služby související s ochranou rostlin (1,3 %). Podniky využívající zemědělské služby měly v roce 2007 zájem především opět o blíže nespecifikované služby v rostlinné výrobě (18,4 %) a dále pak o služby v rámci sklizně obilovin (10,8 %). Ostatní služby v rostlinné výrobě pak využívalo 29,5 % podniků právnických osob a 17,6 % podniků fyzických osob. Druhou nejčastěji využívanou službou byla v případě podniků fyzických osob sklizeň obilovin (10,3 % podniků), v případě podniků právnických osob se jednalo o služby v živočišné výrobě (27,6 % podniků).

Produkce zemědělského odvětví ve finančním vyjádření navazuje v regionálním členění na metodiku souhrnného zemědělského účtu. Jde o hodnotové vyjádření finální produkce, která opouští zemědělské odvětví (částka v základních cenách, kterou výrobce obdrží od kupujícího plus dotace mínus daně na výrobek). Časová řada je k dispozici od roku 2003, za poslední rok jsou pak publikovány předběžné údaje a definitivní data jsou k dispozici až v následujícím roce. Pro meziroční srovnání se používají stálé ceny roku 2000, pro porovnání struktury běžné ceny daného roku (podrobnější metodické vysvětlivky jsou součástí

publikace 2128-08 Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích – definitivní výsledky za rok 2006 a semidefinitivní výsledky roku 2007, vydané ČSÚ v listopadu 2008).

Tab. 3.1.20 Stroje a zařízení ve vlastnictví podniků v okresech Libereckého kraje k 30. 9. 2007

Zdroj: Strukturální šetření v zemědělství 2007

	Traktory kolové a pásové						Sklízecí mlátičky	Sklízeče brambor	Orná půda na 1 traktor (ha)	Plocha obilovin na 1 sklízecí mlátičku (ha)
	celkem	v tom s výkonem (%)								
		do 20 kW	21 - 39 kW	40 - 59 kW	60 - 99 kW	100 kW a více				
Liberecký kraj	**2 615**	**6,6**	**15,2**	**36,7**	**29,6**	**11,9**	**261**	**168**	**14,4**	**85,3**
v tom okresy:										
Česká Lípa	437	.	11,4	50,6	21,3	14,4	53	22	31,9	170,1
Jablonec nad Nisou	270	9,3	16,7	31,1	32,2	11,1	25	17	5,1	30,6
Liberec	747	6,0	19,4	30,7	32,3	11,6	91	61	13,3	65,8
Semily	1 161	8,1	13,6	36,5	30,5	11,3	92	69	10,8	70,7

Celková produkce zemědělského odvětví v Libereckém kraji vykazuje během sledovaného období poměrně významnou variabilitu, a to především v závislosti na výsledcích rostlinné výroby. V rámci sledovaného pětileté období byla nejvyšší celková produkce vykázána v roce 2004 (1 977,4 mil. Kč), nejnižší v roce 2003 (1 656,4 mil. Kč). V roce 2007 byl celkový objem zemědělské produkce o 17,0 % vyšší než ve výchozím roce 2003. Během uvedeného období se snížila produkce zemědělských služeb (o 26,7 %) a nezemědělských vedlejších činností (o 60,4 %). Trendy v objemu jednotlivých zemědělských odvětví však ve sledovaném období nejsou zcela jednoznačné.

Tab. 3.1.21 Produkce zemědělského odvětví v Libereckém kraji v letech 2003 – 2007

v mil. Kč ve stálých cenách roku 2000

	2003	2004	2005	2006	2007[1)]	Index 2007/2003
Produkce zemědělského odvětví celkem	**1 656,4**	**1 977,4**	**1 898,5**	**1 858,6**	**1 938,1**	**117,0**
v tom:						
rostlinná produkce	727,3	1 080,3	1 028,2	907,0	982,2	135,1
živočišná produkce	867,8	840,2	802,6	892,6	920,8	106,1
produkce zemědělských služeb	32,0	20,5	16,7	18,3	23,4	73,3
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	29,3	36,5	51,0	40,6	11,6	39,6

[1)] předběžný údaj

Objem produkce zemědělského odvětví v Libereckém kraji (tj. 2 232,6 mil. Kč, běžné ceny) je ve srovnání s ostatními kraji České republiky výrazně podprůměrný, nižší výrobu v roce 2007 vykázalo pouze zemědělské odvětví v Karlovarském kraji (1 624,8 mil. Kč, běžné ceny). Na tento výsledek má však mimo jiné vliv také velikost těchto krajů. Na celkové produkci České republiky se Liberecký kraj v roce 2007 podílel 1,9 %, z toho na rostlinné produkci z 1,8 % a živočišné produkci z 2,0 %.

Tab. 3.1.22 Produkce zemědělského odvětví v Libereckém kraji v roce 2007

(předběžné údaje) v běžných cenách

	Česká republika		Liberecký kraj		Podíl kraje na ČR (%)
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
Produkce zemědělského odvětví celkem	**120 076,7**	**100,0**	**2 232,6**	**100,0**	**1,9**
v tom:					
rostlinná produkce	66 460,8	55,3	1 215,5	54,4	1,8
živočišná produkce	48 985,3	40,8	960,2	43,0	2,0
produkce zemědělských služeb	2 327,0	1,9	43,4	1,9	1,9
nezemědělské vedlejší činnosti (neoddělitelné)	2 303,6	1,9	13,6	0,6	0,6

Ve srovnání se strukturou produkce zemědělského odvětví České republiky byla v Libereckém kraji nadprůměrně zastoupena pouze živočišná produkce, zatímco podíl rostlinné produkce celorepublikového průměru nedosahoval.

Rostlinná produkce Libereckého kraje v roce 2007 dosáhla 982,2 mil. Kč (stálé ceny), což je o 35,1 % více než v roce 2003. Vývoj rostlinné výroby v rámci sledovaného období byl však velmi nevyrovnaný – nejvyšší výroby v této oblasti bylo dosaženo v roce 2004 (1 080,3 mil. Kč), nejnižší v roce 2003 (727,3 mil. Kč).

Pokud porovnáme produkci roku s nejvyšší rostlinnou výrobou, tedy roku 2004 s předběžnými údaji roku 2007 je zřejmé, že celková rostlinná produkce zaznamenala propad ve výši 9,1 %. Pomineme-li markantní úbytek výroby ostatních rostlinných výrobků (o 99,6 %), nejvýraznější pokles byl zjištěn u ovoce (o 14,6 %) a obilovin (o 11,2 %). V rámci obilovin se pak v tomto období nedařilo především produkci žita (úbytek ve výši 57,7 %) a ovsa (úbytek ve výši 40,3 %). Nárůst objemu technických plodin (ve výši 8,9 %) do určité míry ovlivnil pokles produkce luskovin (o 16,6 %).

Graf 23 Produkce zemědělského odvětví podle krajů v roce 2007 (předběžné údaje)

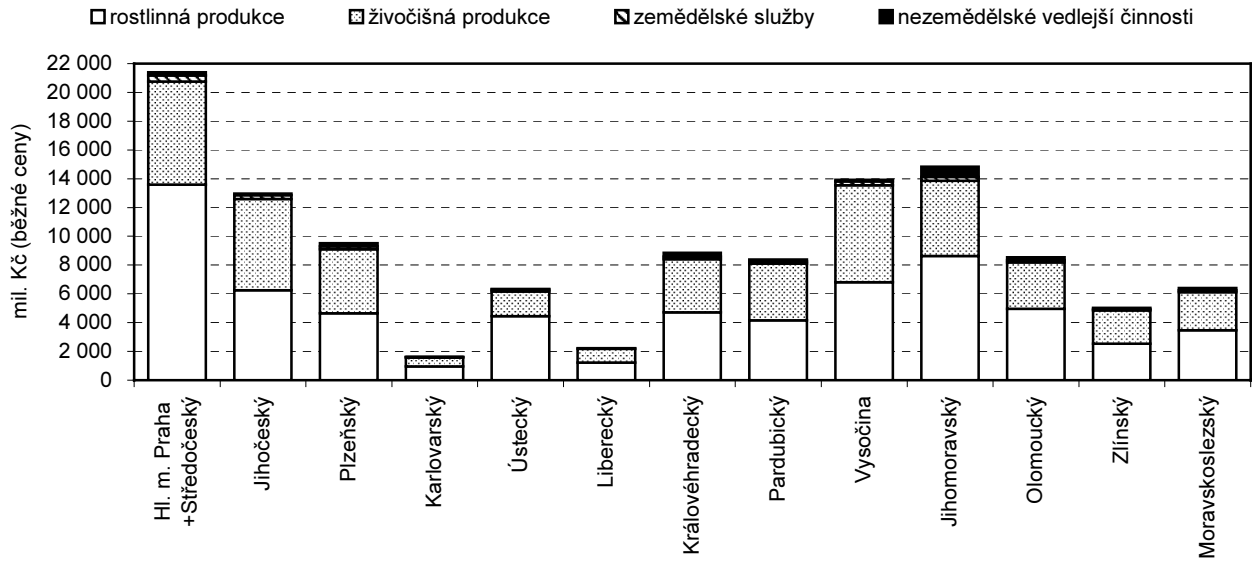

Dominantní postavení ve složení rostlinné produkce Libereckého kraje měly obiloviny (38,9 %) a dále krmné (24,4 %) a technické plodiny (17,4 %).

Ve srovnání se složením rostlinné produkce České republiky bylo zastoupení obilovin ve struktuře rostlinné produkce Libereckého kraje v roce 2007 výrazně podprůměrné. Pouze v případě žita a ovsa převyšuje podíl Libereckého kraje celorepublikový průměr. Obdobně tomu bylo také v případě technických plodin. V návaznosti na chov skotu byly v Libereckém kraji nadprůměrně pěstovány krmné plodiny a dále pak také ovoce a zelenina.

Tab. 3.1.23 Rostlinná produkce Libereckého kraje v letech 2003 – 2007[1)]

v mil. Kč, stálé ceny roku 2000

	2003	2004	2005	2006	2007	Index 2007/2003	Index 2007/2004
Rostlinná produkce celkem	**727,3**	**1 080,3**	**1 028,2**	**907,0**	**982,2**	**135,1**	**90,9**
v tom:							
obiloviny (vč. osiva)	261,5	390,5	337,5	276,1	346,7	132,6	88,8
z toho:							
pšenice a špalda	129,2	210,4	185,8	157,8	192,5	149,0	91,5
žito a ozimé směsky	14,2	33,5	17,0	4,9	14,2	99,5	42,3
ječmen	78,5	93,6	96,0	85,3	92,1	117,3	98,4
oves a letní směsky	20,4	24,2	15,1	13,3	14,4	70,7	59,7
kukuřice na zrno	6,1	7,2	4,6	5,1	9,3	153,8	129,1
technické plodiny	106,5	163,9	148,6	149,2	178,4	167,5	108,9
z toho:							
olejniny (vč. osiva)	64,0	127,6	105,1	116,8	142,3	222,3	111,6
luskoviny (vč. osiva)	3,9	5,5	7,3	8,4	4,6	118,3	83,4
cukrová řepa	20,1	20,8	23,7	18,0	23,7	118,0	113,9
krmné plodiny	203,7	300,3	286,1	285,1	272,0	133,5	90,6
zelenina a zahradnické výr.	40,0	73,9	82,9	70,3	71,2	177,9	96,3
brambory (vč. sadby)	44,4	44,8	55,0	31,4	45,6	102,6	101,6
ovoce	71,1	79,9	82,3	69,4	68,2	96,0	85,4
ostatní rostlinné výrobky	0,1	26,9	35,7	25,5	0,1	91,8	0,4

[1)] údaje roku 2007 jsou předběžné

Tab. 3.1.24 Rostlinná produkce Libereckého kraje v roce 2007

(předběžné údaje) v běžných cenách

	Česká republika		Liberecký kraj		Podíl kraje na ČR (%)
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
Rostlinná produkce celkem	**66 460,8**	**100,0**	**1 215,5**	**100,0**	**1,8**
v tom:					
obiloviny (vč. osiva)	30 612,2	46,1	472,6	38,9	1,5
z toho:					
pšenice a špalda	16 824,8	25,3	257,6	21,2	1,5
žito a ozimé směsky	741,6	1,1	22,0	1,8	3,0
ječmen	8 076,6	12,2	129,0	10,6	1,6
oves a letní směsky	569,8	0,9	20,7	1,7	3,6
kukuřice na zrno	3 717,0	5,6	11,5	0,9	0,3
technické plodiny	14 517,9	21,8	211,8	17,4	1,5
z toho:					
olejniny (vč. osiva)	10 157,5	15,3	176,7	14,5	1,7
luskoviny (vč. osiva)	323,3	0,5	5,7	0,5	1,8
cukrová řepa	2 466,1	3,7	20,9	1,7	0,8
krmné plodiny	8 784,7	13,2	297,0	24,4	3,4
zelenina a zahradnické výr.	4 619,8	7,0	95,1	7,8	2,1
brambory (vč. sadby)	4 429,2	6,7	57,0	4,7	1,3
ovoce	1 605,8	2,4	81,8	6,7	5,1
víno	1 310,7	2,0	0,0	0,0	0,0
ostatní rostlinné výrobky	580,5	0,9	0,1	0,0	0,0

Pokles živočišné produkce byl v Libereckém kraji patrný v období 2003 – 2005, v posledních dvou letech došlo k jejímu určitému oživení. Další vývoj bude záviset především na změně poptávky po mase a dalších živočišných produktech.

Živočišná výroba zemědělských subjektů z Libereckého kraje se mezi roky 2003 a 2007 zvýšila o 6,1 %. Nejnižší hodnota prodeje celkové živočišné výroby i prodeje zvířat byla zjištěna v roce 2005 (802,6 mil. Kč, resp. 334,5 mil. Kč, stálé ceny). Příčinou bylo pravděpodobně meziroční snížení prodeje prasat (o 18,9 %) a skotu (o 12,2 %). Jak produkce skotu, tak produkce prasat se během sledovaného období vyvíjela relativně „skokově“ s tím, že pozitivnější vývoj co do objemu produkce je patrný v případě prasat. Produkce drůbeže se od roku 2005 navyšovala kontinuálně, v roce 2007 dosáhla 57,8 mil. Kč (stálé ceny), což bylo o 87,4 % více než v roce 2003 a více než dvojnásobně oproti roku 2005.

Produkce mléka se v rámci sledovaného období vyvíjela periodicky a ovlivňovala tak jako její hlavní složka produkci živočišných výrobků. Nejvyšší produkce mléka a následně tak i živočišných výrobků byla zaznamenána v roce 2003, naopak rok 2004 byl ve sledovaném období pro produkci mléka nejméně příznivý. Při srovnání hodnoty produkce živočišných výrobků roku 2003 s rokem 2007 je patrný 11,7% pokles, z toho produkce mléka poklesla o 8,5 %.

Tab. 3.1.25 Živočišná produkce Libereckého kraje v letech 2003 – 2007[1)]

	2003	2004	2005	2006	2007	Index 2007/2003
Živočišná produkce celkem	**867,8**	**840,2**	**802,6**	**892,6**	**920,8**	**106,1**
v tom:						
zvířata	348,2	392,1	334,5	409,5	462,0	132,7
z toho:						
skot	144,8	156,4	137,3	162,4	167,8	115,9
prasata	168,2	204,0	165,5	202,6	230,3	137,0
drůbež	30,8	23,3	24,7	40,3	57,8	187,4
živočišné výrobky	519,6	448,1	468,1	483,1	458,8	88,3
z toho mléko	498,3	431,6	461,6	470,2	455,9	91,5

[1)] údaje roku 2007 jsou předběžné

Srovnání údajů o živočišné produkci za rok 2007 mezi Libereckým krajem a průměrem České republiky naznačuje, že ve struktuře živočišná produkce Libereckého kraje se nadprůměrně dařilo produkci skotu a následně také produkci živočišných výrobků (především mléka).

Data o produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření za rok 2008 budou k dispozici až ve 4. čtvrtletí tohoto roku. Data nebudou součástí samostatně vydané publikace, ale 30. 11. 2009 budou zveřejněna na internetových stránkách ČSÚ v dokumentu w-2128-09 Souhrnný zemědělský účet v jednotlivých krajích – definitivní výsledky za rok 2007 a semidefinitivní výsledky roku 2008.

Tab. 3.1.26 Živočišná produkce Libereckého kraje za rok 2007

(předběžné údaje) v běžných cenách

	Česká republika		Liberecký kraj		Podíl kraje na ČR
	mil. Kč	%	mil. Kč	%	(%)
Živočišná produkce celkem	**48 985,3**	**100,0**	**960,2**	**100,0**	**2,0**
v tom:					
zvířata	25 715,1	52,5	470,9	49,0	1,8
z toho:					
skot	7 808,6	15,9	220,1	22,9	2,8
prasata	11 367,7	23,2	184,9	19,3	1,6
drůbež	6 348,7	13,0	58,6	6,1	0,9
živočišné výrobky	23 270,2	47,5	489,3	51,0	2,1
z toho mléko	21 122,5	43,1	486,9	50,7	2,3

3.2. Lesnictví

Lesnictví patří společně se zemědělstvím do primárního sektoru. Les je obecně chápan jako veřejný statek (bez ohledu na jeho vlastníka), který tvoří podstatnou část přírodního a kulturního dědictví. Jako veřejný statek lidé les využívají především v rámci jeho mimoprodukčních funkcí, a to zejména k rekreačním účelům. Podstatný vliv na stav lesnictví mají nejrůznější zásahy. Všechny tyto zásahy, ať už jsou dílem přírody či člověka, se v oblasti lesnictví zpravidla projevují s větším či menším zpožděním a jejich dopad je dlouhodobý a v mnoha případech také již nevratný. Odstraňování následků chybných zásahů či opatření, která mimo ohrožení majetků ohrožují zejména mikroklimatické, hygienické a hydrologické poměry, stabilitu území apod., je složité. Přitom význam lesa jako nenahraditelného krajinotvorného prvku i zdroje přírodní obnovitelné suroviny je nezastupitelný a stále stoupá.

Liberecký kraj patří v rámci České republiky ke krajům s výrazně nadprůměrnou lesnatostí[3] – lesní pozemky na území Libereckého kraje v roce 2008 tvořily 44,3 % jeho celkové výměry (nejvyšší podíl mezi kraji, průměr České republiky činil 33,6 %). Na 1 obyvatele připadalo 0,32 ha výměry lesních pozemků, což je v mezikrajském srovnání 5. nejvyšší výměra.

Lesy v Libereckém kraji jsou v některých lokalitách poškozeny dálkovým přenosem škodlivin v ovzduší. Ztráta listí nebo jehličí je důsledkem nepříznivého vývoje kvality ovzduší, současně se na poškození lesních porostů podílejí i přírodní vlivy jako je sucho, hmyzí škůdci a nejrůznější přírodní kalamity. Zdravotní stav lesů je pak v této souvislosti měřen především mírou defoliace[4]. Hodnota indexu defoliace v Libereckém kraji v roce 2006 dosáhla 2,15 %, jeho hodnota byla o 0,15 procentních bodů nižší než činil průměr České republiky.

Tab. 3.2.1 Lesy podle krajů a dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa — ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina			
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Česká republika	**2 582 836**	**2 595 182**	**1 975 065**	**1 941 582**	**576 808**	**627 548**	**30 963**	**26 052**	**1 397 012**	**1 369 695**
v tom kraje:										
Hl. město Praha	4 641	4 704	1 726	1 611	2 857	3 062	58	30	533	409
Středočeský	297 099	300 078	217 295	213 668	77 020	83 145	2 784	3 265	116 688	113 995
Jihočeský	367 041	370 798	321 051	320 042	41 773	47 039	4 217	3 717	206 572	207 467
Plzeňský	292 264	293 996	257 131	252 980	32 403	38 817	2 730	2 200	171 038	167 189
Karlovarský	138 716	139 619	116 606	116 302	20 010	22 179	2 099	1 139	97 828	97 567
Ústecký	155 209	156 642	90 575	88 556	62 044	65 447	2 590	2 639	59 244	57 437
Liberecký	**135 364**	**135 329**	**109 103**	**106 592**	**24 147**	**27 622**	**2 115**	**1 115**	**70 928**	**69 175**
Královéhradecký	143 958	144 306	111 645	110 474	29 868	32 617	2 445	1 215	88 200	86 584
Pardubický	130 080	130 527	106 087	105 104	22 104	23 844	1 889	1 579	75 430	74 596
Vysočina	208 703	202 655	187 273	179 891	18 951	20 649	2 478	2 115	153 807	149 036
Jihomoravský	191 286	196 852	98 111	97 608	90 990	97 371	2 185	1 873	53 656	52 439
Olomoucký	175 733	178 946	126 419	126 242	47 099	50 959	2 215	1 745	107 612	107 093
Zlínský	154 320	154 421	90 027	87 549	62 861	65 252	1 432	1 620	69 635	68 185
Moravskoslezský	188 423	186 308	142 016	134 963	44 682	49 545	1 726	1 800	125 842	118 521

Z hlediska druhového složení převažovaly v lesích Libereckého kraje v roce 2007 ze 78,8 % jehličnaté dřeviny. Z mezikrajského pohledu se jednalo o 6. nejvyšší podíl, který celorepublikový průměr překročil o 4,0 procentní body. Nejvyšší zastoupení jehličnanů bylo zaznamenáno v kraji Vysočina (88,8 %), nejnižší v Hl. městě Praha (34,3 %).

Listnaté dřeviny představovaly 20,4 % lesů Libereckého kraje. Oproti průměru České republiky byl tak podíl listnáčů na liberecku o 3,8 procentních bodů nižší. Analogicky vzhledem k zastoupení jehličnatých dřevin byl převažující podíl listnatých porostů evidován na území Hlavního města Praha (65,1 %) a nejnižší v kraji Vysočina (10,2 %). Liberecký kraj s výše uvedeným procentním podílem obsadil 9. pozici.

[3] Zdrojem údajů o výměrách je v tomto případě Český úřad zeměměřičský a katastrální

[4] Defoliace je definována jako relativní ztráta asimilačního aparátu v koruně stromu v porovnání se zdravým stromem, rostoucím ve stejných porostních a stanovištních podmínkách. Sleduje se na 306 monitorovacích plochách, které jsou podle lesnatosti rozmístěny rovnoměrně po území ČR. Defoliace (odlistění) se vyjadřuje v procentech ztráty jehličí (listí). Index defoliace se vyjadřuje jako podíl stromů šedesátiletých a starších ve 3. a 4. stupni odlistění, tedy stromy silně odlistěné (60,0 – 99,9 %) a odumřelé (100,0 % ztráta jehličí/listí).

Mezi roky 2000 a 2007 se výměra plochy jehličnatých dřevin v Libereckém kraji snížila o 2,3 %, a to ve prospěch výměry listnatých porostů, které naopak zaznamenaly 14,4% nárůst. Nepatrně se však v uvedeném období snížila celková výměra lesů ze 135 364 ha na 135 329 ha, tedy o 0,03 %. Ve srovnání s Českou republikou je možné pokles výměry jehličnanů i navyšování plochy listnatých dřevin v Libereckém kraji označit za rychlejší (úbytek plochy jehličnatých porostů mezi roky 2000 a 2007 dosáhl 1,7 %, nárůst ploch listnatých porostů činil 8,8 %).

Graf 24 Struktura jehličnatých dřevin podle krajů k 31. 12. 2007

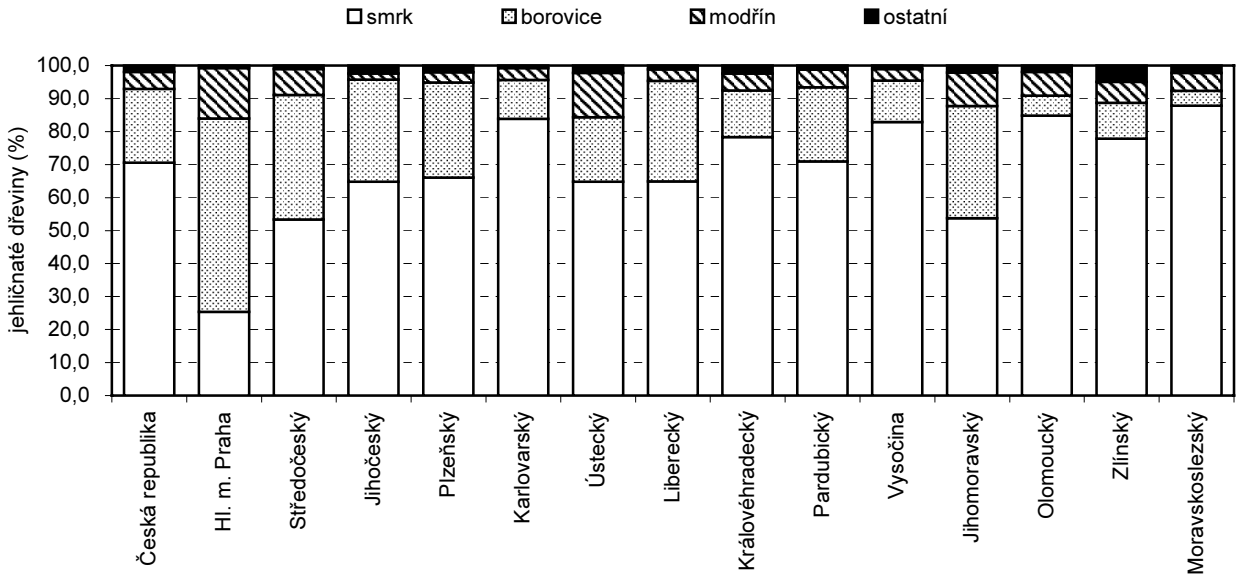

Dominantním jehličnanem v Libereckém kraji je smrk, který v roce 2007 zaujímal 64,9 % celkové plochy jehličnatých dřevin v kraji (o 5,6 procentních bodů méně než v celé České republice). Mezi kraji České republiky se Liberecký kraj v zastoupení smrkových dřevin umístil na 9. pozici. Nejvyšší podíl smrků na celkové ploše jehličnatých porostů byl evidován v Moravskoslezském kraji (87,8 %), nejnižší v Hlavním městě Praha (25,4 %). Druhým nejrozšířenějším jehličnanem v Libereckém kraji je borovice, která v roce 2007 zaujímala 30,4 % rozlohy jehličnatých dřevin. V porovnání s rokem 2000 se plocha smrkových porostů snížila o 2,5 %, borových o 4,0 %.

Z listnatých dřevin se v kraji nejčastěji vyskytuje buk (37,8 % plochy listnatých dřevin), bříza (22,2 %) a dub (14,8 %). Mezi roky 2000 a 2007 se plocha porostů buků navýšila o 28,5 % a plocha dubů o 12,5 %, naproti tomu břízy se o 5,8 % snížila. Vedle Libereckého kraje převažoval ve struktuře listnatých dřevin buk také v dalších 7 krajích (Jihočeském, Plzeňském, Pardubickém, Olomouckém, Zlínském, Moravskoslezském a v kraji Vysočina). Na území Hlavního města Praha, Středočeského, Královéhradeckého a Jihomoravského kraje tvořil většinu dub, v Ústeckém a Karlovarském kraji bříza.

Graf 25 Jehličnaté a listnaté dřeviny v Libereckém kraji v roce 2007

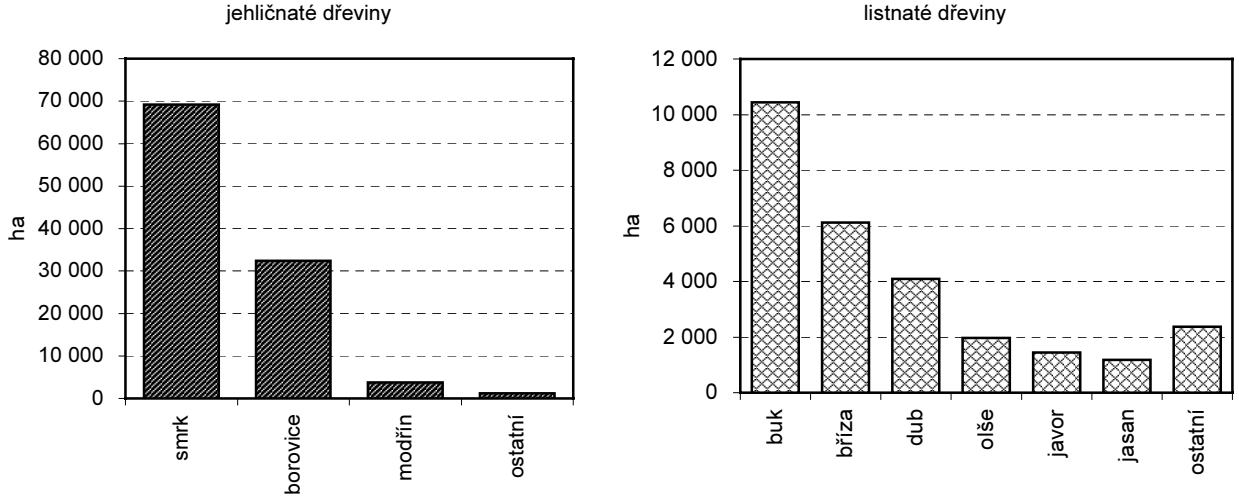

Graf 26 Struktura listnatých dřevin podle krajů k 31. 12. 2007

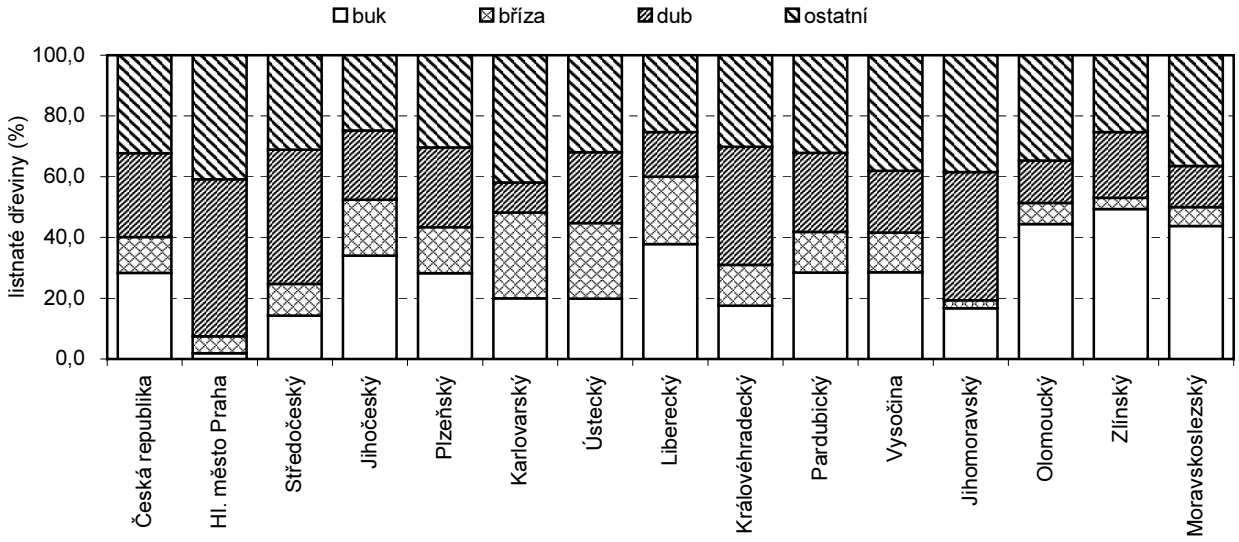

Průměrná lesnatost, tj. podíl lesů na celkové výměře, se z hlediska jednotlivých okresů Libereckého kraje v roce 2007 pohybovala v rozmezí od 36,5 % v okrese Semily do 53,9 % v okrese Jablonec nad Nisou. Pokud tyto údaje srovnáme s jeho hodnotami v roce 2000 je zřejmé, že průměrná lesnatost se snížila pouze v okrese Liberec (o 1,2 procentní body). V ostatních okresech kraje se zastoupení lesů na jejich celkové výměře nepatrně navýšilo – v okrese Česká Lípa o 1,2 procentní body, v okrese Semily o 0,3 procentní body a v okrese Jablonec nad Nisou o 0,1 procentní bod.

Tab. 3.2.2 Lesy podle okresů Libereckého kraje a dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa — v ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina					
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Liberecký kraj	**135 364**	**135 329**	**109 103**	**106 592**	**24 147**	**27 622**	**2 115**	**1 115**	**70 928**	**69 175**	**8 123**	**10 437**
v tom okresy:												
Česká Lípa	51 803	50 189	41 737	39 442	9 464	10 297	602	450	14 853	13 760	2 400	2 955
Jablonec nad Nisou	21 668	21 692	18 965	18 913	2 273	2 634	429	145	17 440	17 381	804	1 182
Liberec	36 590	37 938	27 357	27 500	8 567	10 200	666	238	20 447	20 189	3 703	4 757
Semily	25 303	25 510	21 044	20 737	3 842	4 491	417	282	18 188	17 846	1 216	1 543

Graf 27 Podíl lesů na celkové výměře kraje k 31. 12. 2007

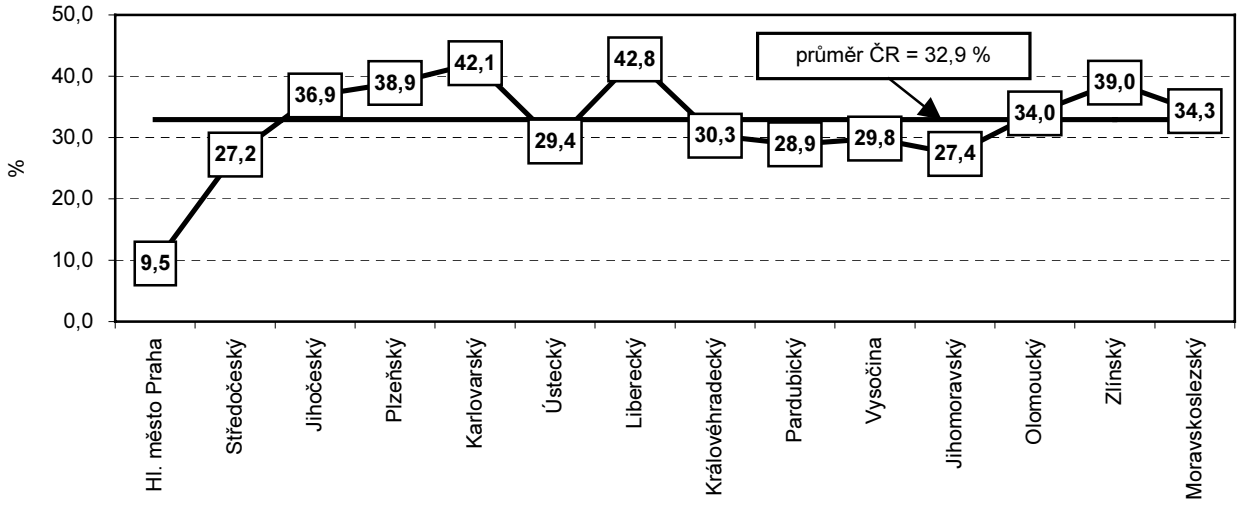

Ve všech okresech Libereckého kraje převládají jehličnany, jejich podíl na celkové výměře lesů se ovšem poněkud liší. Více než 80 % lesa tvoří jehličnany v okresech Jablonec nad Nisou (87,2 %) a Semily (81,3 %). Zastoupení jehličnanů v okrese Česká Lípa činilo 78,6 %. Nejméně byly jehličnany zastoupeny v lesích libereckého okresu, kde v roce 2007 představovaly 72,5 % všech dřevin. Ve srovnání s rokem 2000 pokleslo zastoupení jehličnatých dřevin ve třech okresech Libereckého kraje (nejvyšší úbytek ve výši 5,5 % byl zaznamenán v okrese Česká Lípa), výjimkou byl pouze okres Liberec, kde došlo k nepatrnému 0,5% nárůstu těchto dřevin.

Graf 28 Struktura jehličnatých a listnatých dřevin podle okresů Libereckého kraje k 31. 12. 2007

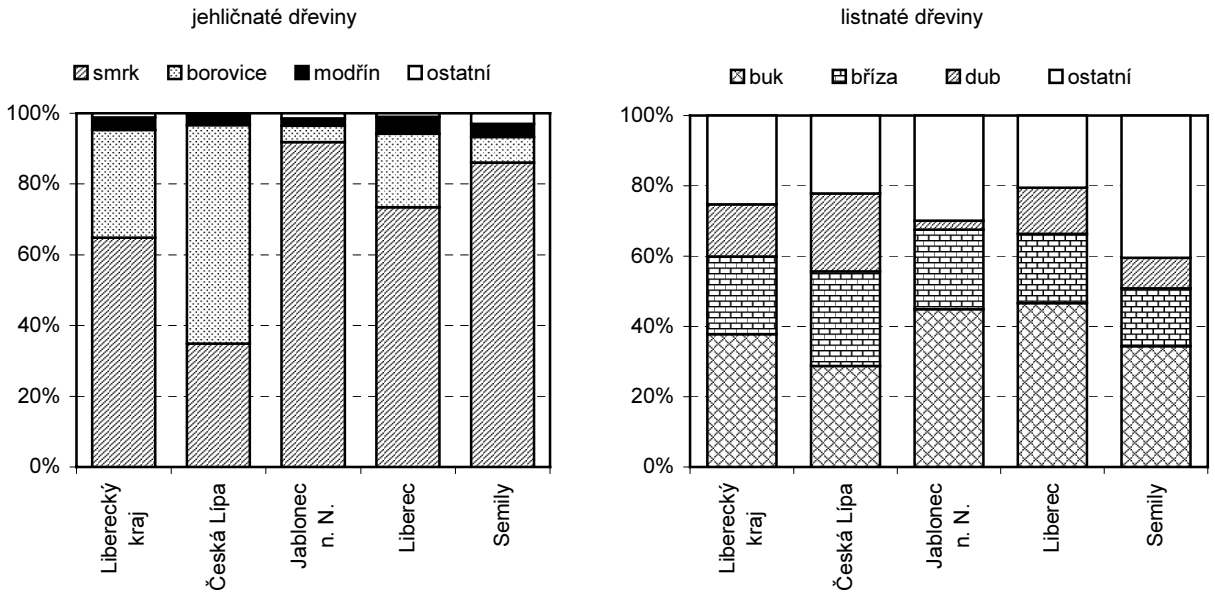

Podíl listnatých dřevin se v roce 2007 v okresech Libereckého kraje pohyboval v rozmezí od 12,1 % (okres Jablonec nad Nisou) do 26,9 % (okres Liberec). Na rozdíl od jehličnanů se mezi roky 2000 a 2007 navýšila rozloha listnatých dřevin ve všech okresech, a to nejvíce v okrese Liberec (o 19,1 %) a nejméně v okrese Česká Lípa (o 8,8 %).

Smrk je nejrozšířenější jehličnatou dřevinou v okresech Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily, kde tvořil 91,1 %, 73,4 % a 86,1 % plochy jehličnanů. Pouze v okrese České Lípa z 61,7 % převažovala ve struktuře jehličnatých dřevin borovice. Modřín byl v největší míře (tj. ze 4,8 %) zastoupen mezi jehličnany okresu Liberec.

Z listnatých dřevin je ve všech okresech Libereckého kraje nejvýznamněji rozšířen buk, který se v roce 2007 na celkové výměře listnáčů v okrese Liberec podílel 46,6 %, v okrese Jablonec nad Nisou 44,9 %, v okrese Semily 34,4 % a v okrese Česká Lípa 28,7 %. Druhou nejčastěji zastoupenou listnatou dřevinou byla ve všech okresech bříza. Třetí místo co do zaujímané plochy představoval v okrese Česká Lípa a Liberec dub, v okrese Jablonec nad Nisou javor a v okrese Semily olše.

Z jednotlivých správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje patří mezi nejvíce odlesněné obvody Turnov a Semily. Pravděpodobně v souvislosti s místní rozšířenou zemědělskou činností se lesy na celkové výměře těchto obvodů v roce 2007 podílely pouze 25,4 % (SO ORP Turnov) a 28,1 % (SO ORP Semily). V ostatních správních obvodech lesy zabírají více než 40 % plochy, ve správním obvodu Tanvald dosáhl tento podíl dokonce 70,1 %. Ve srovnání s rokem 2003 se lesnatost nepatrně zvýšila ve dvou správních obvodech – Jilemnice o 0,6 procentních bodů a Liberec o 0,2 procentní body, ve správním obvodu Nový Bor se naopak lesnatost o 0,4 procentní body snížila.

Jehličnaté dřeviny tvoří většinu porostu i ve všech správních obvodech obcí s rozšířenou působností. Nejvyšší zastoupení mají jehličnany ve správním obvodu Tanvald a Jablonec nad Nisou, kde v roce 2007 tvořily 89,0 %, resp. 88,8 % těchto kultur. Naproti tomu na frýdlantsku se jehličnaté dřeviny na struktuře místních dřevokultur podílejí „jen“ necelými 71 %.

Nejdůležitější jehličnatou dřevinou ve většině správních obvodů je smrk, pouze ve správním obvodu Česká Lípa se na prvním místě s rozlohou 21 552 ha (tj. 72,7 % plochy jehličnanů) umístila borovice. Ve srovnání s ostatními správními obvody je relativně vyrovnané zastoupení smrku a borovice (tj. 51,2 % ku 43,8 %) ve správním obvodu Turnov. Největší podíl smrkových dřevin na celkové rozloze jehličnanů pak v roce 2007 vykázal správní obvod Jablonec nad Nisou (96,1 %) a Tanvald (95,6 %). Smrk tvořil více než 90 % rozlohy jehličnatých dřevin také ve správních obvodech Semily (91,7 %) a Jilemnice (90,5 %). Modřín se v největší

míře vyskytoval ve struktuře jehličnatých dřevin správního obvodu Frýdlant (5,1 %). Největší plochu jedlí pak evidovali lesníci ve správním obvodu Frýdlant (47,0 ha).

Podíl lesů na celkové ploše správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

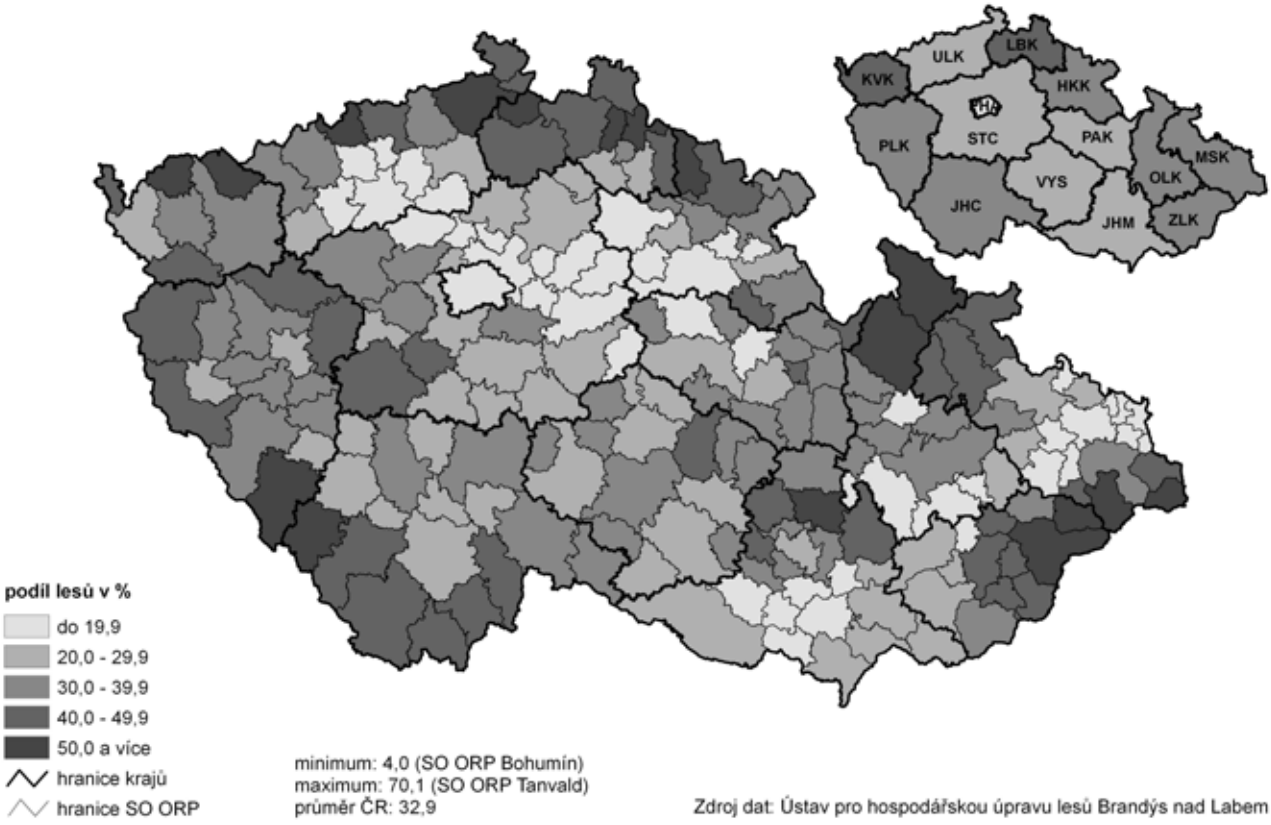

V návaznosti na výše uvedené skutečnosti je zřejmé, že nejnižší zastoupení listnatých dřevin v roce 2007 vykazoval správní obvod Tanvald a Jablonec nad Nisou (shodně 10,6 %) a opačně tomu bylo v případě správního obvodu Frýdlant (28,6 %).

Jednoznačná převaha buku ve struktuře listnatých dřevin je patrná v 7 správních obvodech obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje – nejvíce v obvodu Frýdlant (54,4 % listnatých dřevin) a dále pak také v obvodech Tanvald (51,6 %), Nový Bor (45,9 %), Jilemnice (42,2 %), Jablonec nad Nisou (41,9 %), Liberec (40,5 %) a Železný Brod (36,8 %).

Tab. 3.2.3 Struktura listnatých dřevin podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje k 31. 12. 2007

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa

	Listnaté celkem (ha)	v tom (ha)											
		buk, bříza, dub	ostatní listnaté	v tom (%)									
				habr	jasan	javor	jilm	akát	lípa	olše	osika	topol	vrby	ostatní
Liberecký kraj	**27 622**	**20 644**	**6 979**	**5,6**	**17,0**	**20,7**	**0,2**	**0,5**	**7,0**	**28,2**	**5,3**	**2,1**	**0,8**	**12,6**
v tom SO ORP:														
Česká Lípa	7 377	5 783	1 594	13,5	19,5	10,2	0,3	0,8	11,5	30,2	7,5	4,5	0,7	1,3
Frýdlant	4 658	3 851	807	1,6	4,5	19,1	0,1	0,1	15,5	41,1	1,6	2,5	0,4	13,5
Jablonec n. N.	796	542	254	0,1	6,6	24,2	0,5	-	0,2	25,5	4,6	2,5	1,3	34,5
Jilemnice	1 897	1 113	783	0,9	18,1	23,7	0,1	0,0	1,5	20,4	3,6	1,4	1,0	29,4
Liberec	5 799	4 480	1 319	2,9	19,3	23,0	0,2	0,6	9,1	26,6	6,0	1,1	1,1	10,2
Nový Bor	2 413	1 834	579	1,9	22,2	33,9	0,2	0,0	4,6	30,2	3,1	0,3	0,1	3,5
Semily	1 193	587	606	6,2	20,9	28,1	0,1	0,0	1,4	29,4	6,2	1,1	1,0	5,5
Tanvald	1 422	998	424	0,0	4,7	26,7	0,1	-	0,1	14,5	3,6	-	0,7	49,7
Turnov	1 559	1 106	453	8,8	29,1	14,5	0,1	2,2	2,3	27,7	7,4	2,8	1,5	3,5
Železný Brod	508	350	158	20,7	9,8	21,7	0,1	0,4	0,2	26,4	9,7	0,0	0,6	10,4

Tab. 3.2.4 Lesy podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje a dřevin

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa v ha

	Lesy celkem		v tom						z jehličnatých smrk		z listnatých buk	
			jehličnaté celkem		listnaté celkem		holina					
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Liberecký kraj	**135 057**	**135 329**	**107 172**	**106 592**	**26 698**	**27 622**	**1 187**	**1 115**	**69 453**	**69 175**	**9 883**	**10 437**
v tom SO ORP:												
Česká Lípa	36 882	37 347	29 732	29 647	6 800	7 377	349	323	7 235	7 188	1 452	1 690
Frýdlant	16 290	16 290	11 556	11 556	4 658	4 658	75	75	9 523	9 523	2 535	2 535
Jablonec n. N.	7 520	7 520	6 677	6 677	797	796	46	47	6 418	6 419	333	334
Jilemnice	11 504	11 678	9 524	9 685	1 887	1 897	94	97	8 610	8 761	800	800
Liberec	23 586	23 290	17 602	17 319	5 812	5 799	172	172	11 710	11 604	2 311	2 348
Nový Bor	10 142	10 070	7 924	7 553	2 069	2 413	149	104	5 493	5 229	834	1 108
Semily	6 471	6 471	5 171	5 171	1 192	1 193	107	107	4 742	4 742	243	243
Tanvald	13 366	13 366	11 904	11 899	1 421	1 422	41	45	11 381	11 377	733	734
Turnov	6 281	6 281	4 613	4 615	1 554	1 559	115	107	2 371	2 362	456	457
Železný Brod	3 016	3 016	2 470	2 470	508	508	39	39	1 971	1 971	187	187

Ve správním obvodu Česká Lípa je zastoupení jednotlivých sledovaných druhů listnatých dřevin poměrně vyrovnané. Nejvyšší podíl vykazuje bříza (28,8 %) a dub (26,7 %), podíl buku činil 22,9 %. V rámci ostatních listnatých kultur, které na českolipsku tvořily 21,6 % těchto dřevin, byla nejvýznamnější olše a jasan. Podobná struktura listnatých dřevin jako ve správním obvodu Česká Lípa byla zjištěna také v obvodu Turnov, tj. nejvyšší procento zastoupení vykázal buk (29,3 %), 29,1 % tvořily ostatní listnaté dřeviny (z toho opět nejvíce jasan a olše), 22,4 % dub a 19,2 % bříza.

Poněkud odlišná situace pak nastala ve správním obvodu Semily, kde téměř 51 % listnatých dřevin tvořily ostatní listnaté dřeviny. V rámci této skupiny dominovala z 29,4 % olše, 28,1 % javor a 20,9 % jasan. Zbývajících 49,2 % listnáčů tvořil buk, bříza a dub, tj. podíl buku dosáhl 20,4 %, břízy 19,7 % a dubu 9,1 %.

Podíl listnatých dřevin na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

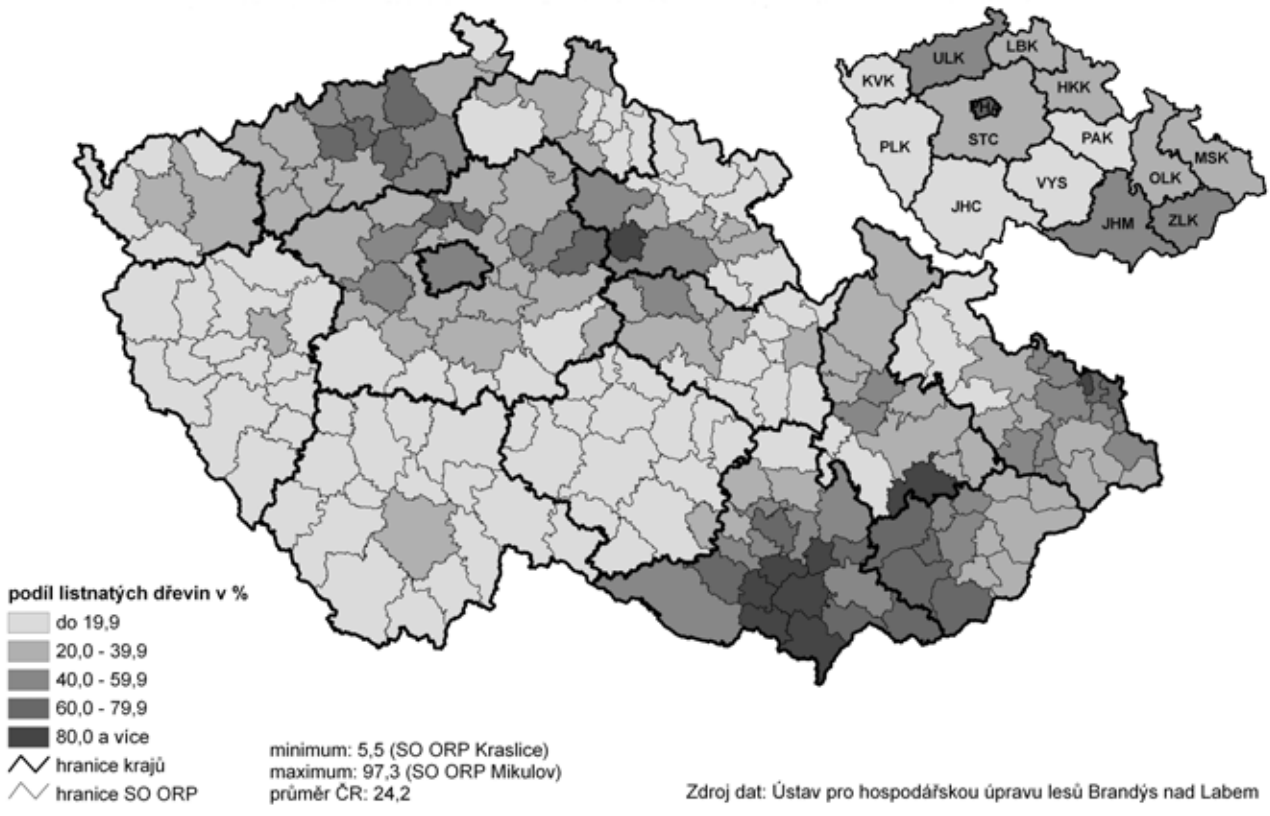

Graf 29 Struktura jehličnatých a listnatých dřevin podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje k 31. 12. 2007

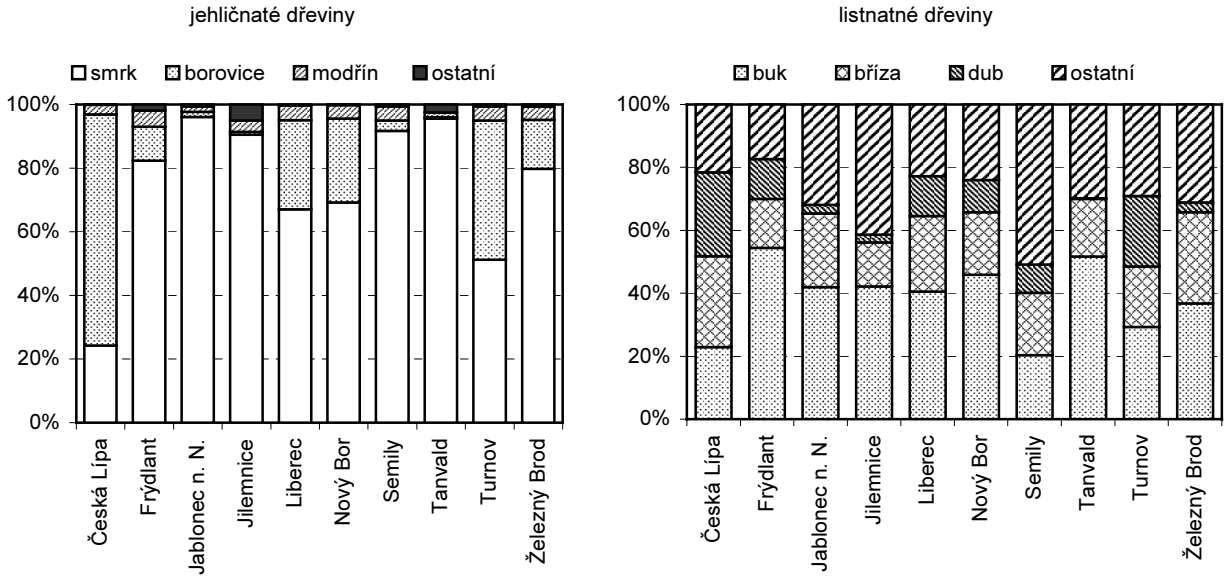

V Libereckém kraji jednoznačně převažují hospodářské lesy – v roce 2007 se na celkové ploše lesů podílely 63,1 %, což je ovšem o 12,3 procentní body pod republikovým průměrem. Ve srovnání s ostatními kraji České republiky se tak jedná o 4. nejnižší podíl. Menší zastoupení hospodářských lesů evidují již jen v Ústeckém (54,6 %) a Karlovarském kraji (52,6 %), absolutně nejnižší pak v Hlavním městě Praha (1,5 %). Opačně je tomu v kraji Vysočina, kde hospodářským účelům v roce 2007 sloužilo téměř 93 % místních lesů.

Tab. 3.2.5 Lesy podle krajů, kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení					
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Česká republika	**2 582 836**	**2 595 182**	**1 981 885**	**1 957 301**	**89 422**	**70 545**	**511 529**	**567 336**	**67 224**	**49 586**	**99 118**	**97 491**
v tom kraje:												
Hl. město Praha	4 641	4 704	91	69	92	402	4 458	4 233	92	402	-	-
Středočeský	297 099	300 078	195 083	217 981	9 544	8 673	92 471	73 424	9 544	8 673	8 796	3 639
Jihočeský	367 041	370 798	280 087	292 652	8 245	5 666	78 708	72 481	8 122	5 528	28 147	26 987
Plzeňský	292 264	293 996	235 860	239 667	16 980	3 827	39 423	50 503	11 151	3 547	24 241	29 835
Karlovarský	138 716	139 619	86 626	73 397	6 500	4 224	45 590	61 998	6 141	3 226	326	131
Ústecký	155 209	156 642	113 365	85 563	12 438	9 093	29 406	61 986	11 888	8 543	468	6 372
Liberecký	**135 364**	**135 329**	**93 220**	**85 335**	**5 691**	**11 523**	**36 454**	**38 471**	**3 744**	**5 837**	**7 014**	**7 852**
Královéhradecký	143 958	144 306	101 585	97 160	13 751	12 182	28 621	34 964	6 812	5 457	15 432	12 962
Pardubický	130 080	130 527	115 590	115 827	2 298	2 144	12 191	12 556	1 540	1 597	734	871
Vysočina	208 703	202 655	193 059	187 761	1 835	1 260	13 809	13 634	1 835	1 260	2 889	774
Jihomoravský	191 286	196 852	131 165	130 743	3 405	3 845	56 716	62 264	3 405	3 845	7 851	6 015
Olomoucký	175 733	178 946	137 842	136 329	5 930	5 527	31 961	37 090	2 011	1 255	1 255	1 052
Zlínský	154 320	154 421	136 231	136 799	316	101	17 773	17 521	316	101	479	253
Moravskoslezský	188 423	186 308	162 080	158 020	2 397	2 079	23 946	26 210	624	313	1 484	747

V případě ochranných lesů[5] se na prvním místě umístil Liberecký kraj společně s Hlavním městem Praha – v roce 2007 zde bylo do této kategorie zařazeno shodně 8,5 % lesních porostů. Na opačném konci

[5] Do lesů ochranných patří lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy a lesy v klečovém lesním vegetačním stupni.

pomyslného mezikrajského žebříčku se zařadil Zlínský kraj s 0,1% podílem ochranných lesů. Více než 50 % ochranných lesů evidovaných v našem kraji spadalo v roce 2007 do kategorie „mimořádně nepříznivé stanoviště“, dalších 42,5 % představovaly vysokohorské lesy. Mimořádně nepříznivá stanoviště představují 100,0 % ochranných lesů v kraji Zlínském, Jihomoravském, Středočeském, na Vysočině a v Hlavním městě Praha.

Graf 30 Struktura lesů ochranných a lesů zvláštního určení v Libereckém kraji k 31. 12. 2007

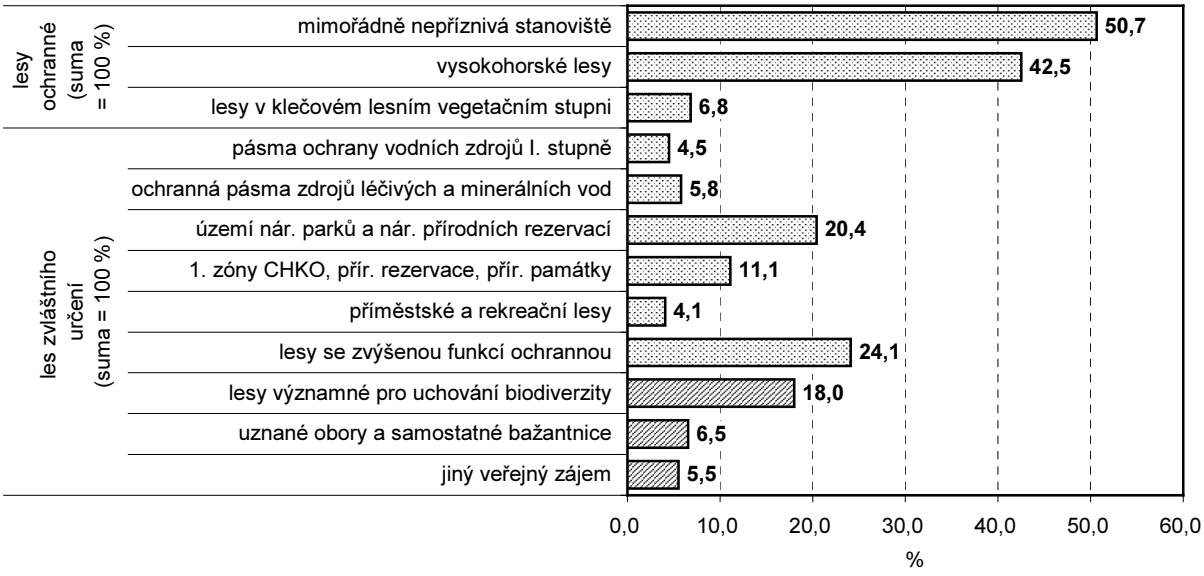

Lesy zvláštního určení[6] v roce 2007 zaujímaly 28,4 % (tj. 38 471 ha) rozlohy lesů Libereckého kraje, z toho 24,1 % tvořily lesy se zvýšenou ochrannou funkcí, 20,4 % území národních parků a národních přírodních rezervací a 18,0 % lesy významné pro uchování biodiverzity. Naproti tomu se v Libereckém kraji vůbec nevyskytovaly lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce a také lázeňské lesy. Liberecký kraj společně s dalšími 6 kraji vykazoval nadprůměrné zastoupení lesů zvláštního určení. Dosažený podíl převyšoval republikový průměr o 6,5 procentních bodů a v mezikrajském srovnání obsadil 5. nejvyšší pozici. Nejméně byly lesy této kategorie zastoupeny v kraj Vysočina (6,7 %) a v Pardubickém kraji (9,6 %).

V porovnání s rokem 2000 se na území Libereckého kraje snížila plocha hospodářských lesů o 8,5 %, a to ve prospěch lesů ochranných, jejichž výměra vzrostla více než dvojnásobně, a lesů zvláštního určení, které zaznamenaly nárůst ve výši 5,5 %. V případě lesů zvláštního určení se na uvedeném výsledku podílelo především velmi významné navýšení rozlohy uznaných obor a samostatných bažantnic, 1. zón CHKO, přírodních rezervací a přírodních památek a lesů se zvýšenou funkcí ochrannou. Na straně lesů ochranných se mezi roky 2000 a 2007 nejvýznamněji navýšila zejména plocha vysokohorských lesů.

Tab. 3.2.6 Lesy podle okresů Libereckého kraje, kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení					
	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007	2000	2007
Liberecký kraj	**135 364**	**135 329**	**93 220**	**85 335**	**5 691**	**11 523**	**36 454**	**38 471**	**3 744**	**5 837**	**7 014**	**7 852**
v tom okresy:												
Česká Lípa	51 803	50 189	29 340	35 563	1 402	2 425	21 061	12 200	1 402	2 425	46	757
Jablonec n. N.	21 668	21 692	17 785	12 074	977	2 827	2 907	6 792	902	919	59	72
Liberec	36 590	37 938	34 240	25 550	465	3 548	1 886	8 839	416	1 589	79	349
Semily	25 303	25 510	11 856	12 148	2 847	2 722	10 601	10 640	1 024	904	6 830	6 674

[6] Mezi lesy zvláštního určení patří pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně, ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod, území národních parků a národních přírodních rezervací, 1. zóny CHKO, přírodní rezervace a přírodní památky, lázeňské lesy, příměstské a rekreační lesy, lesy sloužící lesnickému výzkumu a výuce, lesy se zvýšenou ochrannou funkcí, lesy významné pro uchování biodiverzity, uznané obory a samostatné bažantnice a lesy zatížené jiným veřejným zájmem.

Z hlediska jednotlivých okresů Libereckého kraje bylo v roce 2007 nejnižší zastoupení hospodářských lesů evidováno v okrese Semily (47,6 %). Srovnatelná část místních lesů (tj. v roce 2007 41,7 %) je totiž zařazena do kategorie lesů zvláštního určení, přičemž ze 62,7 % se jednalo o území národních parků a národních přírodních rezervací. Dalších 10,7 % lesů v tomto okrese (nejvíce ve srovnání s ostatními okresy Libereckého kraje) spadalo ve sledovaném roce do skupiny lesů ochranných, které ze 37,9 % tvořily vysokohorské lesy, 33,2 % mimořádně nepříznivá stanoviště a 28,9 % lesy v klečovém lesním vegetačním stupni. V období 2000 – 2007 se výměra hospodářských lesů v okrese Semily zvýšila o 2,5 % a výměra lesů zvláštního určení o 0,4 %. Opačný vývoj, tj. 4,4% úbytek, zaznamenaly lesy ochranné.

Okres Česká Lípa je naopak okresem s nejvyšším zastoupením hospodářských lesů (hospodářské lesy na tomto území v roce 2007 tvořily 70,9 % lesů) a současně nejnižším podílem lesů ochranných (4,8 %). Ochranné lesy pak ze 100 % tvořila mimořádně nepříznivá stanoviště.

Lesy zvláštního určení je možné najít především na území okresu Jablonec nad Nisou – v roce 2007 tvořily 31,3 % lesní plochy tohoto okresu, z toho téměř 60 % představovaly lesy se zvýšenou funkcí ochrannou.

Mezi roky 2000 a 2007 byl nejmarkantnější, tj. v průměru za Liberecký kraj více než dvojnásobný, nárůst výměry evidován v případě lesů ochranných. Nejvíce se na tomto výsledku podílel okres Liberec (výměra ochranných lesů vzrostla téměř 8násobně) a Jablonec nad Nisou (téměř trojnásobný nárůst). Ve stejném časovém horizontu se navýšila také rozloha lesů zvláštního určení, a to opět především v okresech Liberec (o 6 953 ha) a Jablonec nad Nisou (o 3 885 ha). Souběžně a mimo jiné v souvislosti s navýšením výměry lesů ochranných a lesů zvláštního určení došlo ve sledovaném období v okresech Liberec a Jablonec nad Nisou k úbytku lesních ploch vymezených k hospodářskému využití, a to o 25,4 % v případě liberecka a o 32,1 % v případě okresu Jablonec nad Nisou.

Ve většině správních obvodů obcí s rozšířenou působností převažují hospodářské lesy. Výjimkou jsou pouze správní obvody Jilemnice a Tanvald, ve kterých v roce 2007 převažovaly lesy zvláštního určení (z 56,2 % v obvodu Jilemnice a z 41,6 % v obvodu Tanvald).

Podíl hospodářských lesů na celkové ploše lesů podle správních obvodů ORP v České republice v roce 2007

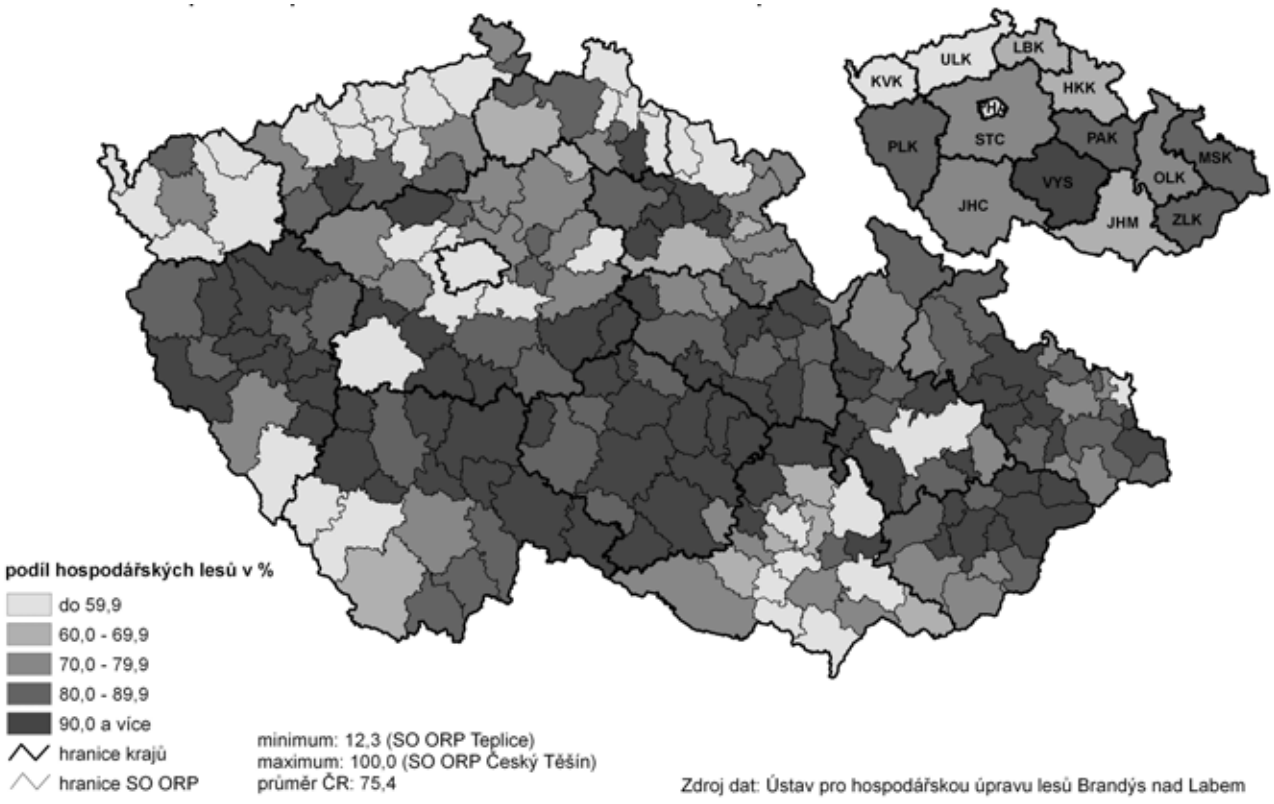

V největší míře byly hospodářské lesy zastoupeny ve struktuře lesů správního obvodu Semily (94,1 % lesů), lesy ochranné pak ve správním obvodu Tanvald (22,4 %) a lesy zvláštního určení ve správním obvodu Jilemnice (56,2 %). V případě lesů zvláštního určení se na jilemnicku jednalo převážně o území národních parků a národních přírodních rezervací (76,0 % lesů zvláštního určení). Lesy ochranné ve správním obvodu Tanvald z více než ¾ tvořily vysokohorské lesy.

Z ostatních správních obvodů obcí s rozšířenou působností se vysokým podílem hospodářských lesů vyznačují také obvody Nový Bor (86,8 % lesů), Železný Brod (84,7 %) a Liberec (82,4 %). Nejméně ochranných lesů a lesů zvláštního určení se v roce 2007 vyskytovalo na území správního obvodu Semily (1,5 %, resp. 4,4 %). V rámci lesů zvláštního určení se území národních parků a národních přírodních rezervací nenacházelo na území 3 správních obvodů, a to Jablonec nad Nisou, Semily a Železný Brod.

Tab. 3.2.7 Lesy podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Libereckého kraje, kategorií a subkategorií

Zdroj: Ústav pro hospodářské úpravy lesa v ha

	Lesy celkem		v tom						z lesa ochranného mimořádně nepříznivá stanoviště		z lesa zvláštního určení území nár. parků a nár. přírodních rezervací	
			les hospodářský		les ochranný		les zvláštního určení					
	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Liberecký kraj	**135 057**	**135 329**	**77 917**	**85 335**	**10 487**	**11 523**	**46 654**	**38 471**	**4 802**	**5 837**	**7 141**	**7 852**
v tom SO ORP:												
Česká Lípa	36 882	37 347	16 737	24 229	1 223	2 133	18 922	10 985	1 223	2 133	37	688
Frýdlant	16 290	16 290	7 267	7 896	2 936	2 936	6 086	5 457	977	977	280	280
Jablonec n. N.	7 520	7 520	3 762	3 763	249	249	3 508	3 508	116	116	-	-
Jilemnice	11 504	11 678	3 232	3 406	1 714	1 714	6 558	6 558	460	460	4 983	4 983
Liberec	23 586	23 290	19 074	19 179	602	655	3 911	3 456	602	655	69	100
Nový Bor	10 142	10 070	9 721	8 742	177	249	244	1 079	177	249	9	38
Semily	6 471	6 471	6 092	6 092	96	96	283	283	96	96	-	-
Tanvald	13 366	13 366	4 824	4 809	2 994	2 994	5 548	5 563	656	656	1 757	1 757
Turnov	6 281	6 281	4 653	4 666	368	368	1 261	1 248	368	368	6	6
Železný Brod	3 016	3 016	2 554	2 554	128	128	334	334	128	128	-	-